

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

BAYINDIRLIK, İMAR, ULAŞTIRMA VETURİZM KOMİSYONU

TUTANAK DERGİSİ

2'nci Toplantı

27 Nisan 2016 Çarşamba

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İÇİNDEKİLER

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

II.- KARARLAR

A) ÇALIŞMA ESASLARINA İLİŞKİN

1.- İç Tüzük'ün 33'üncü maddesi uyarınca Komisyon toplantılarında tam tutanak tutulmasına ilişkin karar

2.- Elektrik Piyasası Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin (2/1081) gündeme alınması, Komisyon gündeminde yer alan Elektrik Piyasası Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı'yla (1/715) birleştirilmesi ve (2/1081) sayılı Kanun Teklifi'nin görüşmelere esas alınmasına ilişkin karar

3.- (2/1081) sayılı Kanun Teklifi tali Komisyon olarak görüşüleceğinden, İç Tüzük'ün 23'üncü maddesi uyarınca geneli ve ilgili maddeleri üzerinde görüşme yapılmasına ilişkin karar

III.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Erol Kaya'nın, Türkiye'nin enerji ihtiyacı, enerji üretim kaynakları ile gündemdeki tasarı ve teklifle getirilen düzenlemelere ilişkin açıklaması

IV.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ

A) KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ

1.- Elektrik Piyasası Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/1081)

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Bayındırlık

Tarih : 27/04/2016 Saat :

Kayıt: Bayındırlık Stenograf :

Uzman : Sayfa: 3

27 Nisan 2016 Çarşamba

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 10.07

BAŞKAN: Erol KAYA (İstanbul)

BAŞKAN VEKİLİ: Ahmet ARSLAN (Kars)

SÖZCÜ: Mustafa ILICALI (Erzurum)

KÂTİP: Cesim GÖKÇE (Ağrı)

BAŞKAN – Herkese hayırlı sabahlar.

Arkadaşlar, hoş geldiniz.

Çok değerli Komisyonumuzun sayın üyeleri, Hükümetimizin değerli temsilcileri, değerli bürokrat arkadaşlar, basınımızın değerli mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyorum, hayırlı sabahlar diliyorum.

Türkiye Büyük Meclisi Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonumuzun 26'ncı Yasama Dönemi Birinci Yasama Yılı'nın 2'nci Toplantısını açıyorum. Yeterli çoğunluğumuz vardır.

II.- KARARLAR

A) ÇALIŞMA ESASLARINA İLİŞKİN

1.- İç Tüzük'ün 33'üncü maddesi uyarınca Komisyon toplantılarında tam tutanak tutulmasına ilişkin karar

BAŞKAN – Gündeme geçmeden önce İç Tüzük'ümüzün 33'üncü maddesi gereğince, bu toplantı ve bundan sonraki bütün toplantılarda tam tutanak tutulması için karar almamız gerekiyor. Komisyonumuzun 26'ncü Yasama Döneminde yapacağı toplantılarda tam tutanak tutulmasını oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir. Çok demokratik bir şekilde benim gittiğimi arkadaşlar bilirler.

2.- Elektrik Piyasası Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin (2/1081) gündeme alınması, Komisyon gündeminde yer alan Elektrik Piyasası Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı'yla (1/715) birleştirilmesi ve (2/1081) sayılı Kanun Teklifi'nin görüşmelere esas alınmasına ilişkin karar

BAŞKAN – Değerli üyelerimiz, bugün gündemimizde Elektrik Piyasası Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı var. Ayrıca, İstanbul Milletvekili Nureddin Nebati ve 7 milletvekili tarafından verilen Elektrik Piyasası Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi de Komisyonumuza ulaşmıştır. İç Tüzük'ümüzün 26'ncü maddesi uyarınca söz konusu kanun teklifinin de bugünkü gündemimize alınması, ayrıca İç Tüzük'ün 35'inci maddesi uyarınca benzer mahiyette olduğundan tasarı ile birleştirilerek görüşülmesini ve daha kapsamlı olduğundan dolayı da teklifin esas alınmasını oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

III.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Erol Kaya'nın, Türkiye'nin enerji ihtiyacı, enerji üretim kaynakları ile gündemdeki tasarı ve teklifle getirilen düzenlemelere ilişkin açıklaması

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, bugün görüşeceğimiz teklif ve tasarılar ülkemizin enerji sorunlarıyla ilgili gerek bürokratik gerekse uygulamaya dönük düzenlemeleri içermektedir. Türkiye enerji talebinde Çin'den sonra 2'nci sırada bulunmaktadır. Ülkemizin yıllık yüzde 7,8 oranında enerji talebi artışı Avrupa Birliği ortalamasının yaklaşık 4 katı üzerindedir. Hepimizin bildiği gibi Türkiye enerjide dışa bağımlı bir ülkedir. Son on yıl içerisinde yenilenebilir enerjiyle ilgili yapılan yatırımlar, Türkiye'de temiz enerji üretiminin neredeyse yüzde sıfırlardan bugün yüzde 6'lara kadar çıkmış olması fevkalade önemsememiz gereken önemli bir husustur. Ben bu anlamda hem Hükümetimizi hem bugüne kadar bu noktada destek veren, çaba gösteren bu iyileşmeyi sağlayan bütün Hükümet mensupları ve bakanları tebrik ediyorum.

Türkiye elektrik enerjisi üretiminin kaynaklarına baktığımızda, pasta dağılımında 2015 yılı itibarıyla doğal gazın yüzde 37,9' da olduğunu, kömürün yüzde 28'lerde, hidronun yüzde 25,8, rüzgârın yüzde 4,4'te, diğer enerji kaynaklarımızın da yüzde 4 şeklinde yer aldığını ifade etmemiz mümkün. Yenilenebilir elektrik üretiminin yüzde 4'lerden 2023 yılındaki hedef olarak hükümetler tarafından yüzde 30'lara kadar çekilecek olmasının, böyle bir hedefin konmasının ben hem çevre açısından hem de ülkemizin geleceği açısından fevkalade önemsenmesi gerektiğinin altını çizmek istiyorum.

Bugün görüşeceğimiz konulardan bir tanesi de -yani benden daha eski, başlanmış tarihine bakıyorum- nükleerle ilgili ve Türkiye'de uzun yıllardır, yaklaşık altmış yıldır devam eden bir serüvenle ilgili de görüşmeleri yapacağız.

Öncelikle, dünyadaki enerji üretim pastasındaki yüzde 13'lük payın 434 reaktörle nükleer santrallerden karşılandığını ifade etmemiz lazım. Bunun dağılımına baktığımızda, ülkeler içerisindeki dağılımına baktığımızda Fransa'da bu rakamın yüzde 74'lerde, Slovakya'da yüzde 51'lerde, Belçika'da 51'de, Japonya 59'da, Almanya'nın yüzde 28'de ve Amerika'nın yüzde 18'lerde olduğunu görmemiz mümkün. Ülkemizde ise, ifade ettiğim gibi, yarım asrı aşan süreç 2010 yılından itibaren ete kemiğe büründüğünü ya da kuvveden fiile doğru artık yol aldığını ifade etmemiz mümkündür.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Bayındırlık

Tarih : 27/04/2016 Saat :

Kayıt: Bayındırlık Stenograf :

Uzman : Sayfa: 4

Teklif ve tasarılarla getirilen önemli bir düzenleme de ülkemizde yenilenebilir enerjiyle ilgili, gerek HES'lerin gerek RES'lerin gerekse GES'in yani hem hidronun hem rüzgârın hem de güneşle ilgili yapılacak yatırımların, makine ekipman ve tesisatların yerli üretimle ilgili yapılması ve bunların teşvik edilmesiyle ilgili kanuni düzenlemedir.

Tasarı ve teklif genel olarak, kıyı kenar çizgisi dışındaki yapıların ruhsatlandırılmasıyla ilgili düzenleme getiriyor. Nükleerle ilgili yani nitelikli yapı olan nükleerle ilgili ihtisas gerektiren yapı, izin ve denetimlerle ilgili düzenlemeler yapıyor. Yerli ve yenilenebilir kaynaklarla ilgili elektrik üretimindeki payın artırılmasını öngörüyor. 74 ilimizde bugün doğal gazla ilgili dağıtımımız var ancak küçük ilçelerle ilgili süreçle ilgili de yeni bir düzenleme ve yaptırım getiriyor. Doğal gaz depolanmasının yüzde 10'lardan yüzde 20'ye çekilmesiyle ilgili düzenleme söz konusu. Bir de ilk defa, bir Soma faciasında ve bütün kömür madenlerinde "grizu" diye tanımlanan maden facialarını hatırlamıştık, oradaki metan gazıyla ilgili, bunun da satışı, pazarlanmasıyla ilgili düzenleme getirmekte.

II.- KARARLAR (Devam)

A) ÇALIŞMA ESASLARINA İLİŞKİN (Devam)

3.- (2/1081) sayılı Kanun Teklifi tali Komisyon olarak görüşüleceğinden, İç Tüzük'ün 23'üncü maddesi uyarınca geneli ve ilgili maddeleri üzerinde görüşme yapılmasına ilişkin karar

BAŞKAN – Tasarı ve teklifin enerji alanındaki bazı kanunlarda değişiklik öngördüğünü ifade edelim. Biz tali komisyon olarak tasarını görüşeceğiz. Tasarının 2'nci maddesi ile teklifin, tasarıdaki bu 2 maddeyi de birlikte kapsayacak şekilde 4 maddesi yani 2, 3, 14 ve 15'inci maddeleri Komisyonumuzu yakından ilgilendiriyor. Bu nedenle, tasarı ve teklifin geneliyle, teklifin sadece bu 4 maddesinin üzerinde görüşmelerin açılmasını, uygun görürseniz bu şekilde yapılmasını başlatmak istiyorum.

Dolayısıyla, tasarının geneli ve diğer 4 maddenin görüşülmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

SERDAL KUYUCUOĞLU (Mersin) – 10'uncu madde de Kamu İhale Kurumundan...

BAŞKAN – Ağabey, geneli üzerinde değerlendirmeyi yaparsın inşallah, orada şey yaparsın.

Ben önce Hükûmete söz vereyim, Hükûmet geneliyle ilgili bize bir bilgi versin.

Bir istirhamım şu: Söz alan arkadaşlar kendilerini de tanıtınsınlar lütfen.

IV.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ

A) KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ

1.- Elektrik Piyasası Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/1081)

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI NECATİ YAMAÇ – Sayın Başkanım, Komisyonumuzun çok değerli üyeleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bildiğiniz gibi, ülkemiz nükleer serüvene 1956'da başladı ancak somut olarak projelerin gerçekleşmesi 2010'dan sonra mümkün olabildi. 2010'da Rusya Federasyonu'yla imzalanan hükümetler arası anlaşmayla ilk nükleer projesi, Akkuyu Nükleer Santral Projesi başlamış oldu.

Tabii ki hiçbir mevzuatımız "Bu ülkede nükleer santral yapılacak." diye başta kaleme alınmadı. Dolayısıyla, projenin yürüme süresi içerisinde mevzuat engeliyle karşıladıkça değiştirilmesi gereken hükümleri de tespit ediyoruz.

Bugünkü toplantıda ele alacağımız kanun tasarılarında, Askeri Yasak Bölgeler Kanunu, Elektrik Piyasası Kanunu ve TAEK Kanunu'nda değişikliklerle birlikte, yine bir Enerji Genel Müdürlüğümüzün 2 kanun maddesi ele alınacak.

Askeri Yasak Bölgeler Kanunu'nda, tabii, Kıyı Kanunu'yla ilgili olarak karşılaştığımız bazı kısıtların uygulanmaması gerektiğiyle ilgili hükümlerimiz var.

Elektrik Piyasası Kanunu'nda da bir kısır döngüyü aşmaya çalışıyoruz. Söylediğimiz gibi, mevzuat ele alınırken, yazılırken başta "Nükleer santral yapılacak." diye yazılmadığı için, süreç içerisinde karşılaştığımız bu kısır döngüyü Elektrik Piyasası Kanunu'nda değişiklik yaparak aşmaya çalışıyoruz.

Diğer bir kanun da TAEK Kanunu'nda yeni bir ekleme yaparak yapı denetimi konusunda düzenleme getiriyoruz. Klasik anlamdaki yapı denetimi ile nükleer yapı denetimi birbirine uymadığı için, özellikle yapılar olduğu için burada da daha sıkı bir düzenlemeye gitme gereği ortaya çıkmıştır. O yüzden de yapı denetimi konusunu TAEK Kanunu'nda değişiklik yaparak gerçekleştirmeye çalışıyor olacağız.

Yenilenebilirle ilgili de 2 maddemiz var.

Ben kısaca bu şekilde özet bilgi vermiş olayım Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Peki.

Hükümetten başka bilgi ilavesi yoksa ben Komisyon üyelerimize söz vereceğim, geneli üzerinde değerlendirmesi olacak arkadaşlarımıza söz vereceğim.

Sadece stenograf arkadaşlara yardımcı olmak bakımından arkadaşlarımız isimleriyle başlarsa...

Serdal Bey, buyurun.

SERDAL KUYUCUOĞLU (Mersin) – Bu, anladığımız kadarıyla, genel olarak nükleer enerji ve diğer enerji konularını da kapsayan bir çalışma. Mersin'de, biliyorsunuz, Türkiye'deki ilk nükleer santral çalışması yapılıyor. Bu nedenle bizi bölge olarak yakından ilgilendiriyor.

Yıllardır Mersin'de bu konuda yani nükleer santralin Mersin bölgesinde yapılmamasıyla ilgili vatandaşın, halkın ciddi bir direnişi var, karşı koyması var. Bunun birçok nedeni var. Çünkü bu nükleer enerji santralinin yapılacağı bölge bir defa Türkiye'nin en

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Bayındırlık

Tarih : 27/04/2016 Saat :

Kayıt: Bayındırlık Stenograf :

Uzman : Sayfa: 5

bakir bölgelerinden biri. Mersin, biliyorsunuz, önemli bir tarım bölgesi ve örtü altı üretimde ve alan olarak Türkiye’de Antalya’yla beraber en büyük üretimi yapan bölge. Bu bölge de önemli bir tarım bölgemiz. Nükleer santralin yapılması hâlinde burada bu tarım ürünlerimizin... Biliyorsunuz, o bölgede, yakın çevresinde üretilecek ürünler damgalanıyor ve o bölgeden geldiği belirtildiği için ve bu ürünler de genelde yurt dışına pazarlanan ürünler... Birincisi bu.

İkincisi: Gene, Türkiye’nin en bakir bölgelerinden olduğu için o bölgede 6 tane turizm bölgesi, ilan edilmiş turizm bölgemiz var. Bunların da tabii, nükleer santral çevresinde olması, yatırımların yapılması, nükleer santralin yapılması hâlinde ikinci bir sıkıntı.

Üçüncüsü: Biliyorsunuz, çevreyle ilgili büyük endişeler var. Deniz suyu sıcaklığının değişmesi, oradaki, denizdeki canlıların deniz suyunun ısınması nedeniyle çok ciddi bir su kullanım sorunu olacak ve bunların etkisi...

Bir başka bir şey: Bu yapılacak santralle de Türkiye’ye teknoloji verilmeyecek, sadece elektrik üretilip satılacak yani biz teknoloji almıyoruz; onlar işletecekler ve elektriklerini satacaklar yani Ruslar işletecekler. O nedenle, bu yasanın, temelde bu nükleer enerjinin... Yine aynı sıkıntılar Sinop’la ilgili de geçerli.

Prensip olarak biz karşıyız.

Evet, teşekkür ederim.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Baki Bey, buyurun.

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Sayın Başkan, değerli milletvekili ve Komisyon üyesi arkadaşlarım; tabii, biz Milliyetçi Hareket Partisi olarak nükleer santrallerin yapımına karşı değiliz, yalnız Akkuyu’ya yer seçimi olarak karşı çıkıyoruz, karşı çıkma sebebimiz bu.

Mersin, gerçekten, geçtiğimiz yıl itibarıyla örtü altı yaş sebze meyvede Antalya’yı da geçerek ihracatta Türkiye’nin birinci ili olmuştur. 318 kilometrelik sahil var. Şu anda çok sayıda termik santral, nükleer santral ve çimento fabrikası ve Mersin sahilleri tamamen, boydan boya tarumar ediliyor. Bununla ilgili, tabii, yasal düzenlemeler içerisinde de birçoğu nükleer santralle ilgili geliyor. Yenilenebilir enerji kaynaklarından RES ve GES’le ilgili ben Enerji Bakanlığı bütçesi sırasında da söylemişim, aslında bu düzenlemelerin de bu süre içerisinde gelmesi lazım. Bir şahıs müracaat ettiği zaman 1 megavat lisansız izin veriyorsunuz ama aynı şahıs 10 tane şirket kurduğu zaman, aynı bölgede 10 tane şirkete lisansız enerji üretimine izin veriyorsunuz. Yani, bu sadece muhasebe maliyeti getiriyor, 10 tane şirket kurma ve külfet. Biz vatandaş mevzuattan kurtaralım diyoruz ama devlet kendisi vatandaş zorlaştırıyor yani yapılan işleri hem “Bürokrasiyi azaltalım.” diyoruz hem bürokrasiyi devlet eliyle kendimiz ortaya koyuyoruz. Bence bunun ivedi düzeltilmesi lazım. Yine benim komisyonda bahsettiğim EPDK’nin lisans devirleriyle ilgili konusu üzerinde çalışma var ama çok teknik detaya girilmemiş. Yani mevcut bir santralde hissesi olan birisi yeni bir santralden ortaklığı olduğu zaman mevcut santraldeki hissesini devirde ciddi sorunlarla karşılaşılıyor. Detayları da sanıyorum onunla ilgili bir çalışma olacak. O konuda ben teknik olarak bir açıklama istiyorum.

Bir de, kayıp kaçak oranları Türkiye’de il il ne kadardır? En azından 5-10 örneklemeyle bu konuyu istiyorum. Bu kayıp kaçak oranları sadece o dağıtım bölgesi içerisindeki abonelere mi yansıtılıyor, Türkiye genelindeki abonelerin tamamına mı yansıtılıyor?

Bir de, bu sanıyorum Akkuyu’yla ilgili de öncelik olarak söyleniyor, bu kurum görüşleri tamamlanmadan, lisans alınmadan belli tesislerin inşaatına başlanabilmesi söyleniyor. Bu bütün RES, GES, HES, bunları da kapsayacak mı, yoksa burada bir inisiyatif mi olacak? Eğer bunları da kapsarsa burada sadece Akkuyu için belki çıkarmak istediğiniz bir yasa yarın başka sorunlarla bizi karşı karşıya bırakacak, yani lisans almadan inşaatı başlayacak adam, daha sonra da lisansla sorun çıkacak, lisansı alamayacak. Bu mağduriyetleri nasıl ortadan kaldırmayı düşünüyorsunuz? Bu konuda bir açıklama bekliyorum.

Bir de, maddeler görüşülürken geneli üzerinde elbette bir değerlendirme yaptık ama çok özet bir değerlendirme oldu, her madde üzerinde uzman arkadaşlarımızın önce bir açıklama yapıp daha sonra o madde üzerinde görüş alışverişi yapılmasının doğru olacağına inanıyorum.

Teşekkür ediyorum.

Saygılar.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Altan Bey...

ALTAN TAN (Diyarbakır) – Değerli arkadaşlar, ben de hepinizi saygıyla ve sevgiyle selamlıyorum.

Bu enerji meselesi yıllardır Türkiye’de tartışılıyor. Nükleer enerji olsun mu, olmasın mı? Termik santrallerin çevreye vereceği, doğaya vereceği zararlar ne kadar? Yenilenebilir enerji Türkiye’nin bütün enerji ihtiyacını karşılayabilir mi? Son yıllarda Türkiye’de güneş enerjisi de, rüzgâr enerjisi de çok çok az da olsa çöp atıklarından üretilen enerji de gündeme girmiş bulunuyor. Ben öncelikle bu konularda Komisyonun doğru bir şekilde bilgilendirilmesini istiyorum yani objektif ve doğru bir şekilde, dünyadaki örnekleriyle çünkü bizim ülkemizde maalesef en önemli işlerden birisi bilmeden bir konuyu tartışmak yani takım tutar gibi taraf olmak, o taraf olduğu nokta üzerinden de çok böyle ciddi değerlendirmelerde bulunmadan birbirini suçlamak. Dünyada, işte biraz önce Sayın Müsteşar Yardımcımız bazı rakamlar verdi Fransa’dan Japonya’ya kadar, Amerika Birleşik Devletleri’ne kadar rakamlar verdi. Bunlarla ilgili ben öncelikle bir ciddi bilgilendirmenin olması gerektiğine inanıyorum ama ciddi derken objektif yani artısıyla, eksisiyle. Mesela bugün de İsveç Enerji Bakanının basında bir röportajı var Türkiye’de ve Türkiye asıllı yani Midyatlı bir Süryani ailenin çocuğu olarak İsveç’e gidip Enerji Bakanı olmuş, onun anlattıklarından şunu öğreniyoruz: İsveç şu an enerjisinin yüzde 40’ını çöp atıklarından elde ediyor ve yine, kendi çöpü yetmiyor -yani çok ilgimi çekti benim- İtalya’dan ve Norveç’ten yani bu iki ülke başta olmak üzere çöp ithal ediyor. Yani dünyada çöpün ithal edildiğini ilk olarak bugün öğrendim ben. Dolayısıyla bu mevzuları böyle paldır küldür tartışmadan önce

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Bayındırlık

Tarih : 27/04/2016 Saat :

Kayıt: Bayındırlık Stenograf :

Uzman : Sayfa: 6

Türkiye'nin enerji ihtiyacı ne kadar? Önümüzdeki yirmi yılda, elli yılda, yüz yılda nasıl bir büyüme öngörülüyor, bu noktadaki ihtiyaçları ne kadar? Artı, biz doğayı tahrip etmeden, çevreyi tahrip etmeden bu yenilenebilir enerji dedikleri yeni metotla ne kadar üretebiliriz, ondan sonra, geri kalanı ne yapabiliriz? Dünyadaki diğer ülkeler ve birçok konuda önde olan ülkeler, Fransa, İngiltere, ABD gibi, bu nükleer santrallerde, termik santrallerde neler yaptılar, bunların tahribatlarını nasıl engellediler? Biz neler yapabiliriz? Bu noktada bir çalışma olursa sanırım daha doğru bir tartışma yürütebiliriz.

Saygılar sunarım.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Mustafa Hocam, buyurun.

MUSTAFA ILICALI (Erzurum) – Burada hazır bu yasa, kanun teklifini görüşürken amaç yerli kaynaklardan daha fazla istifade etmek. Bu manada da Enerji Bakanlığımızın değerli yetkililerine bölgemin dikkatini çekmek isterim. Bizim de bu termik santrallerde hiç kullanılmamış çok önemli kömür rezervlerimiz var; Oltu, Olur, Hınıs, oldukça yüksek. Bunun değerlendirilmesi gerektiğini düşünüyorum.

Onun haricinde çok muazzam bir jeotermal potansiyelimiz var. Bu manada da Azziye, Ilıca, Köprüköy ve Hasankale'de bu enerjinin -rüzgâr da, güneş de bölgenin potansiyeli- birlikte kullanılmasının yararlı olacağını düşünüyorum.

Diğer taraftan, burada doğal gazla ilgili çok önemli husus var, ben tahmin ediyorum, biraz çok hızlı inceledim ama kolaylaştırmak gerekiyor doğal gazı. Mesela bazı ilçelerimizde, net isim söylemek gerekirse İspir, Şenkaya'da bu abone sayısı belli bir sayının altında olduğu için orada bir fizibilite yapınca normalde bu yatırımın maliyeti fizibil çıkmıyor hâlbuki bizim de yani başka projelerde ortaya koyduğumuz bir sosyal maliyet var. Yani burada bir yöntemi değiştirip bu tip yasalar, hazır, vatandaşımızın önünü kolaylaştırması gerekiyor. Belki Komisyonunda yetişmezse esas Komisyonunda, Genel Kurulda bazı önergelerle buradaki problemlerin ortadan kalkmasının yasanın da esas amacına ulaşması açısından önemli olacağını düşünüyorum.

Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Başka söz almak isteyen arkadaşımız var mı?

Hasan Bey, buyurun.

HASAN ÖZYER (Muğla) – Tabii ki nükleer santraller şimdiye kadar ülkemizde çok geç kalmış bir konu; dünya bugün bundan faydalanıyor, bizim de faydalanmamız lazım ama ben burada bu vesileyle şunu söylemek istiyorum: Elektrik üretimi tabii ki önemli ama bundan daha da önemlisi bu teknolojinin ülkemize gelmesi yani bu konuda da bir mesafe katedilmesinin önemli olduğunu düşünüyorum hem nükleer santralden elektrik üretilmesi hem de ülkemizin bu teknolojiyle tanışması çok önemli. Çok çok geç kalmıştır. Ben geç kalmasının en büyük sebebini -şimdiye kadar yıllardan beri hep ihale aşamasına geldi, ötelendi- işte dışarının Türkiye'nin bu teknolojiyle tanışmasını istememesine bağlıyorum. Bu konuda geç de kalırsa şu anda bir adım atılıyor olması çok önemli. Bu konuda her türlü kolaylığı sağlayıp bir an önce ülkemizde bunun kurulmasında fayda vardır diyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

HÜSEYİN YILDIZ (Aydın) – Sayın Başkan, değerli milletvekillerim; bu kanunun nükleer enerji için geldiği belli zaten. Değerli arkadaşlar, Türkiye olarak 360 gün güneşi olan ve rüzgârı olan bir ülkeyiz. Bana göre dünyada 1 trilyon dolar turizm pastası var, bu nükleer enerjinin kurulduğu yer Mersin. O bölgeyi gördüm, o bölgeyi turizme hem açıyorsunuz hem de nükleer santral açmak istiyorsunuz, bir sefer bu yanlış. Bugün Türkiye turizm gelirlerinden 35 milyar dolar kaynak sağlıyor, biz bunu 70 milyar dolara da çıkarabiliriz. Bugün Hollanda'ya gittiğiniz zaman, yurt dışına gittiğiniz zaman güneş enerjisi ve rüzgâr enerjisi çok ciddi derecede ön planda. Türkiye'de de böyle bir olanak varken teknoloji olmayan yani teknolojiyi getirmiyoruz, sadece nükleer santrali Ruslar kuracak ve elektriğini satacak, tekrar kendileri para kazanacak. Bu konuda bence bu projeyi biraz daha düşünmek gerekir diye düşünüyorum Başkanım.

BAŞKAN – Hüseyin Bey'e teşekkür ediyorum.

Başka söz almak isteyen arkadaşımız yoksa Hükûmete söz vereceğim.

Serdal Bey, buyurun.

SERDAL KUYUCUOĞLU (Mersin) – Muğla Milletvekili arkadaşımız dedi "Nükleerde çok geç kaldık." Doğru ama herkes nükleerden vazgeçerken biz nükleere girmeye çalışıyoruz. Böyle bir sıkıntı var çünkü...

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Muğla talipse biz Mersin olarak vermeye de hazırız yani, gönüllü hazırız yani hemen Muğla'ya 3'üncü nükleer santral... Sayın Cumhurbaşkanı herhâlde Amerika'ya gittiğinde bununla ilgili de görüşmeler yaptı. Hemen Muğla buna talip olabilir yani. Biz Mersin'de bunu istemiyoruz ama Muğla buna gönüllü talip olabilir yani.

SERDAL KUYUCUOĞLU (Mersin) – Muğla'ya da kıymak istemeyiz, Muğla çok değerli bir...

BAŞKAN – Baki Bey, bak, bu söylediklerin kayda geçmedi haberin olsun.

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Geçsin Ağabey, sıkıntı yok.

BAŞKAN – Ama geçmesi için sesin açık olması lazım.

Bilmiyorum, Serdal Bey ne der.

Buyurun.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Bayındırlık

Tarih : 27/04/2016 Saat :

Kayıt: Bayındırlık Stenograf :

Uzman : Sayfa: 7

SERDAL KUYUCUOĞLU (Mersin) – Baki arkadaşımız Muğla diyor ama tabii, sadece Mersin bizim değil, ülke bizim. Muğla çok değerli bir turizm bölgemiz. Hakikaten hani derler ya yüzük taşı, öyle bir yer. Biz, öyle yerlerin, Mersin'in de, Muğla'nın da heder olmasını istemeyiz çünkü önemli bir sektör turizm sektörü, çok büyük gelirimiz var. Mersin de büyük potansiyel taşıyor. Baki arkadaşımız da zaten yani orada yapılın anlamında değil, madem çok bu kadar beğeniyorlar, o anlamda söyledi.

Şimdi, buradaki en büyük sıkıntı, bir defa teknoloji gelmiyor. Ben burada bürokrat arkadaşların bu konuyla ilgili herhâlde bilgileri var. Teknoloji var mı, bize bir teknoloji veriyorlar mı? Bir defa bir teknoloji falan vermiyorlar, bir.

İkinci başka bir şey. Yani bizim bölgemiz Hüseyin Bey de söyledi, Baki Bey de bilir. Üç yüz günü güneş alan bir bölge, güney bölgesi, Akdeniz, işte, sıcak bölge vesaire. Yani doğal enerjiden, güneş enerjisinden... Rüzgâr açısından da önemli bölgelerimiz var. Önemli de bir turizm bölgesi, işte tarım üretim bölgesi. Yani böyle bir bölgeyi işte nükleer santrali yaparak yani heder ediyoruz.

Bir başka bir şey, yani burada arkadaşlardan soruyorum: Var mı bir teknoloji, bize verecekleri bir teknoloji var mı burada, anlaşmanın içerisinde? Bunlar elektrik mi üretip verecekler? Benim bildiğim kadarıyla öyle. Teknoloji transferi konusunda bir anlaşmamız var mı? Bunu da öğrenmek istiyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Serdal Bey, teşekkür ediyoruz.

Baki Bey, buyurun.

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Tabii, Muğla'ya kıymak istemeyiz. Sayın vekilim de benim bildiğim kadar turizmci, biz burada ironi yaptık. Yani Mersin 8 metre denizin dişi görünen bir bölge. Yani Türkiye'yi dolaşın ama Mersin sahilleri gibi denizin bu kadar berrak olduğu, net olduğu, temiz olduğu bir bölgeyi Türkiye'nin hiçbir yerinde göremezsiniz. Özellikle Akkuyu bölgesi Mersin'in de en özel bölgesi. Yapılınsın, biz baştan söyledik, nükleer santrale karşı değiliz ama burada stratejinin doğru çizilmesi lazım, yer seçiminin doğru yapılması lazım. Daha uygun yerler var yani turizmde ön plana geçemeyecek olan, denizden çok faydalanılmayan mutlaka... Yani bölge olarak denize yakın olması da tercih sebebi, ona da katılıyoruz. Yani mühendislik olarak bu, biraz daha işi kolaylaştırıyor ama daha uygun bölgeler de var Türkiye'de yapılabilmesi için. İlla bir Mersin, Antalya olması gerekmiyor, daha uygun bölgeler de var. Bu enerji dağılımına göre, akış şemasına göre çalışılıp yapılabilirdi ama tabii, şu anda herhâlde bu konuştuklarımızın çoğu da... İnşaat aşamasına gelindi. Yani biz ne kadar da mücadele etssek sonuç alamayacağımız gibi gözüküyor ama yine söylüyoruz Mersin yanlış bir seçim.

BAŞKAN – Peki, teşekkür ediyorum.

Başka söz yoksa Hükümete söz vereceğim, sorularla ilgili açıklama isteyelim, geneli üzerindeki değerlendirmelerle ilgili.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI NECATİ YAMAÇ – Çok teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Ben kısa kısa notlar aldım, her biriyle ilgili özet bilgi vermeye çalışacağım. Özellikle nükleer ve tarım bölgesi, turizm bölgesi konuları gündeme geldi. Dünyadaki genel tabloya baktığımızda şu anda 442 nükleer santral işletme hâlinde, 66 nükleer santralin inşaatı devam ediyor. Amerika'da 99 santral var 5 santral daha yapılmaya devam ediyor. Fransa'da 58 santral var, santral inşaatına devam ediliyor, Finlandiya hakeza öyle. Almanya nükleerden vazgeçti deniyor, Almanya'daki nükleer santrallerin yarısı ömrü dolduğu için kapatıldı, diğer yarısı da şu anda faal hâlde elektrik üretmeye devam ediyor.

SERDAL KUYUCUOĞLU (Mersin) – Yeni yapıyor mu Almanya?

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI NECATİ YAMAÇ – Yeni yapmıyor, ben olduğu gibi gerçek bilgileri size vermeye çalışacağım, yenisini yapmıyor doğru. Yarısını kapattı, diğer yarısını...

SERDAL KUYUCUOĞLU (Mersin) – Devam edenleri söylediniz.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI NECATİ YAMAÇ – Efendim.

SERDAL KUYUCUOĞLU (Mersin) – İptal edilenleri de söyler misiniz, vazgeçenleri de söyler misiniz?

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI NECATİ YAMAÇ – Söyleyeceğim.

Japonya Fukushima'dan sonra nükleer santrallerinin tamamını kapattı ancak daha sonra tekrar 2 üniteyi işletmeye aldı. Diğer ünitenin işletmeye alınmasıyla ilgili olarak -tabii Fukushima kazasından sonra nükleer güvenlik mevzuatı standartları sıkılaştırıldı- tekrar nükleer düzenleme kurumundan lisans almaları gerekiyor. Şu an takip ettiğim kadarıyla 17 nükleer santralin daha lisanslama süreci devam ediyor. Eğer oranın tabiri caizse ta ki lisans verdiği takdirde bu santraller de devreye alınmış olacak. Tabii, vazgeçenlerden en tipik iki örnek: Japonya ve Almanya ama Japonya tekrar nükleer santrali devralmaya çalışıyor çünkü santrallerin tamamını kapatıldıktan sonra yıllık LNG enerji ve petrol ithalatının ulusal ekonomilerine maliyeti 40 milyar dolar olmuştur. Bu kendileri için çok sürdürülebilir olmadığı için nükleer santralin tekrar devreye alınmasını gündemlerine aldılar.

Dünyadaki tarım ve nükleere baktığımız zaman tarım ürünleri ihracatında ilk 8 ülkeye baktığımızda hepsinde nükleer santrallerin olduğunu görüyorsunuz ve tarımsal ürün ihracatının neredeyse yarısı bu ilk 8 ülkede ve hepsinde de nükleer santral var. Bütün OECD üyesi ülkelerde, gelişmiş ülkelerde nükleer santral var. Turizm konusuna baktığımızda Paris'te, Londra'da, Madrid, New York gibi büyük yerlerin 70-100 kilometre yakınlıklarında da nükleer santrallerin olduğunu görüyoruz.

Deniz suyu sıcaklığı konusuna baktığımızda tabii ki bu konuda bizim ulusal mevzuatımız var. Ta ki deniz suyu sıcaklık artışı 2 dereceyi geçemez. Akkuyu Nükleer Santrali örneğinde baktığımızda yapılan mühendislik ve simülasyon çalışmalarında 0,5 derece deniz suyu sıcaklığı artmış olacak ki mevzuatın izin verdiği limit 2 derecedir.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Bayındırlık

Tarih : 27/04/2016 Saat :

Kayıt: Bayındırlık Stenograf :

Uzman : Sayfa: 8

Teknoloji konusuyla ilgili "Bize teknoloji vermeyecekler." deniyor. Bu uluslararası anlaşmada teknolojiyle ilgili konuların ayrı bir anlaşma konusu olduğu ifade edilmiştir. Dolayısıyla, Akkuyu Nükleer Santral Projesi'nde olabildiğince maksimum düzeyde teknoloji edinimi konusu ayrı bir anlaşma konusu olmakla birlikte, ülkemizin biliyorsunuz, 2'nci nükleer santral projesi var, 3'üncüsü de nihayetinde hedefimizde. Büyük resme baktığımızda ülkemizin hedefi teknoloji transferi olacaktır, sadece teknolojidir, insan kaynaklarının yetiştirilmesi olacaktır. Şu anda yurt dışında hem uluslararası üniversitelerde ve nükleer santrallerde çalışan Türk mühendisler ve akademisyenler var. Bu değerli, yerli insan kaynağımızın da ülkemize çekilmesiyle ilgili cazip şartların oluşması da çok çok önem arz ediyor. "Akkuyu'da teknoloji transferi yok." demek zor. Akkuyu Nükleer Santrali'nin "component"larına baktığımızda inşaat, makine ekipman, elektrik aksamlarından oluştuğunu görürsünüz. İnşaat kısmına ben teknoloji transferi olarak bakmıyorum. Esas bizim odaklandığımız makine ekipman ve elektrik aksamlarıdır. Bu konuda da kritik nükleer güvenlikle ilgili olmayan kısımlar ilk etapta Türk tedarikçilere açık olabilecek ancak daha sonra bizim Türk firmalarımız ve sanayimiz kabiliyetini artırdığı oranda bu ekipmanların tedarikinde olabildiğince fazla yer alabileceklerdir diye düşünüyorum.

Tabii, teknoloji transferi sadece sanayi değil, AR-GE kabiliyeti ve insan kaynaklarıyla ilgili bir şeydir. Sizin alma kapasitesiniz ne kadar yüksekse teknolojiyi de o kadar alabilirsiniz. Dolayısıyla, bizim de aslında yapmamız gereken ev ödevleri var. Bunun özellikle de altını çizmek istedim.

Diğer bir soru: "Lisans almadan mı inşaatla başlanacaktır?" Bizim tasarımızdaki düzenleme bir kısır döngüyü aşmaya yönelik ve sadece nükleer santrallerle ilişkili bir konudur. Orada örnek vermek gerekirse EPDK'dan elektrik üretim lisansı almak için EPDK: "Maliye Bakanlığına gidin, sahayla ilgili kesin izin alın." diyor. Maliye Bakanlığı da diyor ki: "Sana saha kesin izni veririm ama git, EPDK'dan ek üretim lisansı al." Böyle bir kısır döngü var, bunu aşmaya çalışıyoruz ve bu sadece nükleer santrallerle ilgili olan bir konu, yenilenebilir enerjiyle ilgilidir.

Yenilenebilir enerji ve nükleer karşılaştırmasına baktığımız zaman da tabii ki yenilenebilir enerji, bizim yerli kaynaklarımız ve maksimum düzeyde yüzde 100 kullanılmalı, ülkemizin kaynağı nihayetinde ama yenilenebilir enerji, nükleerin alternatifi değil tamamlayıcı faktörü olabilir. Çünkü yenilenebilir enerji nükleer gibi baz yüklü santral olmadığı için ve meteorolojik koşullara bağlı olduğundan sürekliliği yok ve ürettiğiniz gibi de tüketmeniz gerekir. Depolama teknolojileriyle ilgili çalışmalar devam ediyor ama yenilenebilir enerjinin olduğu ülkelerde nükleer santrallerin de olduğunu görüyoruz. Yani birbirinin alternatifi değil, tamamlayıcı olduğu hususunu özellikle vurgulamak istiyorum.

Yer seçimi konusuna baktığımızda, nükleer santralin yer seçiminde birçok parametre dikkate alınır. Denize yakınlık veya su kaynaklarına yakınlık, nehirlere yakınlık, sismik kriterler, ulaşım altyapısı, iletim hatları gibi birçok faktörün bulunduğu ve optimize edildiği alanın olması lazım. Dolayısıyla Mersin Akkuyu ve Sinop ülkemizde nükleer santral yapılabilecek en iyi yerler olarak ön plana çıkmıştır. Burada yapılan yer seçimi çalışmaları Uluslararası Atom Enerjisi Ajansının standartlarına uygun, oradaki metodolojiye ve usule uygun olarak gerçekleştirilmiştir.

Benim özetle vermek istediğim bilgiler budur Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Ben bir iki şey ilave edeyim. Nükleeri konuşurken öncelikle, zannedersen Fransa enerji ihtiyacının yüzde 74'ünü nükleerden karşılıyor. Fransa'nın 2014 verileri şu anda elimde geldiği için söylüyorum. Yanlışsa, belki küçük hata olabilir. 83,7 milyon turistle zannedersen 1'inci sırada. 55,4 milyar dolarla turizm gelirleri 4'üncü sırada. Dolayısıyla, bir şeyi konuşurken tam anlaşılın diye ifade edeyim.

Nükleerle ilgili de Türkiye'nin ilginç bir hikâyesiyle ilgili birkaç şeyi söyleyeyim. Öncelikle, Eurobarometer'in yayınladığı "Dünyanın En Büyük Problemleri" başlıklı tespitinde 5 başlıkta, açlık ve temiz içme suyunu 1'inci sırada sayıyorlar, iklim değişikliği 2, ekonomik problemler 3, terör tehdidi 4 -dünyada beklenen en büyük problemlerden birisi- 5'inci sırada da enerji var. Türkiye'nin nükleerle ilgili hikâyesini ben açış konuşmamda ifade etmiştim. Yani, hikâye ben doğmadan önce başlıyor, 1956'da başlıyor. Atom Enerjisi Kurumu 1956'da kurulmuş. İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda nükleerle ilgili bölüm işlenmiş. 1972'de TEK Nükleer Enerji Dairesi kurulmuş. 1976'da Akkuyu'ya lisans verilmiş yani kırk-elli yıllık bir geçmişten bahsediyoruz. 1977'de yargı kararlarıyla bu şeyler iptal edilmiş, tekrar yapılmış, aynı şekilde iptal edilmiş.

Şimdi, bu hikâyenin sonunda ilginç bir bilgiyi daha sizlerle paylaşayım. Türkiye 1960'larda başladığı özellikle insan yetiştirmeye dönük olarak yani bugün konuştuğumuz konumuzun aslında uzmanlarıyla ilgili sürecin en önemli ayağını üniversitedeki eğitim başlığı ifade ediyor. ODTÜ 1960'da açılan Nükleer Mühendislik Bölümünü 1990 yılında kapattı. Boğaziçi Üniversitesi 1972 yılında açtığı Nükleer Enerji Enstitüsünü 1999'da kapattı. İTÜ 1961 yılında kurulan Nükleer Enerji Enstitüsünü 2002 yılında kapatmıştır. Hacettepe Üniversitesi ise 1981 yılında açtığı bölümü ve ilk yüzde 1'lik dilimle aldığı bölümü, bugün, nükleer enerji mühendisliğiyle ilgili bir başka bölüme dönüştürerek etkisiz hâle getirmiştir. Yani, nükleerle ilgili hikâyemiz sadece kendimizin... Serdal Bey'in haklı olarak ifade ettiği "Bize bir tecrübe aktarımı olacak mı?" noktasında önce kendi ayağımıza nasil sığdığımızı da bilmemizde fayda var. Yani, altmış yıllık hikâyenin bir de iç muhasebesini yapmakta fayda var. Bunu, tabii, Hükûmete de buradan söylemiş olalım. İnşallah, Hükûmet bununla ilgili, bundan sonraki süreçle ilgili üzerine düşeni yapar.

Buyurun Serdal Bey.

SERDAL KUYUCUOĞLU (Mersin) – Teşekkür ederim.

Şimdi, bazen derler, bir laf var: "Bir musibet bin nasihatten iyidir." Şimdi, Rusya'yla ilişkilerimiz bozuldu, bu uçak meselesi falan; o nedenle bu işler durdu. İnşallah diyoruz, temenni ediyoruz, bu vesileyle bu nükleer santral işi de durur.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Bayındırlık

Tarih : 27/04/2016 Saat :

Kayıt: Bayındırlık Stenograf :

Uzman : Sayfa: 9

Şimdi, ne diyoruz? Tarımsal ürünler. Bakın, -kaç kilometre- hatırladığım kadarıyla herhâlde o bölgede yetişen, nükleer santralin çevresindeki 100 kilometrelik bölgede yetişen ürünler mühürleniyor. Şimdi, insanlar organik ürün tercih ediyorlar, organik'e doğru gidiyorlar. Niye? Sağlıklı diye. Şimdi, dünya buna gidiyor, siz nükleer santralin bulunduğu bölgede yetişen ürünleri pazarlayacaksınız, bir; buna iyi bakmak lazım.

İki: Ne diyoruz? Paris'te şu kadar var, Fransa'da şu kadar var, vazgeçen ülkeler var. Şimdi, nükleerden faydalandıkları yüzdeye bakmak lazım, düşüyor mu, artıyor mu. Dünyada enerji ihtiyacı artıyor ama tüm ülkeler nükleeri mümkün olduğu kadar... Tabii, mevcut tesislerini hemen kapatmaları mümkün değil, enerjiye ihtiyaçları var ama yavaş yavaş, tedricen ondan doğal enerjiye geçmeye çalışıyorlar.

Şimdi, dediniz ki: "2 dereceye kadar deniz suyu sıcaklığının değişimine müsaade ediyoruz. Şu kadar olacak ama 2 derece olabilir." Peki, 2 derece değiştiğinde, floranın, deniz florasının, deniz canlılarının o bölgede ne kadar değişeceğiyle ilgili fikriniz var mı? Çok önemli. 2 derece dediğiniz hava sıcaklığı değil, deniz suyu sıcaklığı 2 derece değiştiği zaman çok şey değişiyor.

Şimdi, başka bir şey, dediniz ki: "Bu anlaşma, teknoloji transferiyle ilgili anlaşma ayrı bir konu." Değil mi? Öyle söylediniz. Bunun içerisinde bu yok. Demek ki bizim bir teknoloji transferi ve teknoloji den faydalanma gibi burada, anlaşmanın içerisinde bir hedef olmamış. Yani, sadece elektrik üretecekler, bize satacaklar. Onun için, işte, bunun içine koyardık da gelecekte düşüneceğiz, koyacağız falan, bu yok, işin gerçeği bu.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

HÜSEYİN YILDIZ (Aydın) – Başkanım, söz alabilir miyim.

BAŞKAN – Estağfurullah, ne demek efendim, söz veriniz.

Buyurun.

HÜSEYİN YILDIZ (Aydın) – Sayın Başkanım, demin dediniz ki: "1976'da buraya ruhsat verilmiş, sonra iptal olmuş."

BAŞKAN – "Ruhsat verilmiş," demedim, "lisans" dedim.

HÜSEYİN YILDIZ (Aydın) – Lisans verildi, ruhsat verildi... Şimdi, o dönemde, 1976'da tabii turizm tesisi yoktu daha o bölgelerde, ona göre o dönemlerde öyle düşünülmüş. Ama, şimdi 2016'dayız, dünyanın şeyi değişti, turizm bölgeleri değişti. İşte, demin kendiniz de dediniz ki: "2020 yılında dünya gıda yönünde çok önemli bir duruma gelecek ve o bölgeler de tarım bölgesi." Demin Sayın Müsteşar Yardımcım şunu dedi: "Kurulan yere 100 kilometre civarında hiçbir ekim alanı olmayacak, turizm alanı olmayacak." İşte, onun için biz buna karşıyız. Yani, şu anda o bölgeyi turizm bölgesi ilan ettiniz. Orası tarım bölgesi. O zaman bizim yeni bir yer bulmamız gerekir. Eğer muhakkak yapmamız gerekiyorsa bana göre o bölgeye, Karadeniz Bölgesi'ne yayılabilirdi. Bu 1960'larda tespit edilmiş bir yer. Demek ki siz geçmişe döndünüz, nerede vardı, nerede yoktu yer, orayı tespit ederek oraya devam ediyorsunuz. Bu konuda tekrar düşünmeniz gerektiğine inanıyorum.

Teşekkür ediyorum Başkanım.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Geneli üzerindeki görüşmeleri tamamladık.

Maddelere geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Şimdi, başta da ifade ettiğim gibi, uygun görürseniz 2'nci maddeden itibaren görüşmelere başlıyoruz.

2'nci maddeyi okutuyorum:

MADDE 2- 18/12/1981 tarihli ve 2565 sayılı Askeri Yasak Bölgeler ve Güvenlik Bölgeleri Kanunu'na 27'nci maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki 27/A maddesi eklenmiştir.

"MADDE 27/A- Askeri yasak bölgeler ve güvenlik bölgelerinde veya ülke güvenliği ile doğrudan ilgili Türk Silahlı Kuvvetlerine ait araziler, hareket ve savunma amaçlı yerlerdeki tesisler (konut ve sosyal tesisler hariç), özel güvenlik bölgesi ilan edilen yerler ile rafineri, petrokimya tesisleri ve eklentileri ile milletlerarası antlaşma hükümleri uyarınca yapılması öngörülen tesisler hakkında 4/4/1990 tarihli ve 3621 sayılı Kıyı Kanununun kıyılar, sahil şeritleri, doldurma ve kurutma yoluyla kazanılan arazilere ilişkin yapı ve yapılaşmaya dair hükümler ve 3'ncü maddesi hükümleri de dahil olmak üzere sınırlayıcı hükümleri uygulanmaz."

BAŞKAN – Hükümetten kim bilgi verecek?

Buyurun Müsteşarım.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI NECATİ YAMAÇ – Sayın Başkanım, Komisyonumuzun değerli üyeleri; burada karşılaştığımız bir problem var, o da şudur özetle: Akkuyu nükleer santrali reaktörlerinin konuşlanacağı yer kıyı ve sahil şeritleri üzerinde. Peki, reaktörleri geri ya da ileri alamaz mıydık? Yapılan jeolojik çalışmalar sonucunda reaktörlerin oturacağı temel kayaların, sağlam zeminlerin bulunduğu yerler tespit edildi. Bu önemli.

İkincisi: Reaktörlerin hemen arkasında yüksek yamaçlar ve dağlar başlıyor. Bütün bu koşullar tespit edilen yerlere reaktörlerin konuşlanması gerektiği sonucunu doğurdu. Ancak, mevcut Kıyı Kanunu'na baktığımız zaman, Kıyı Kanunu'nda bu konuda sınırlılıklar var. Her ne kadar Kıyı Kanunu'nda kıyı alanda yapılacaklarla ilgili istisnai maddeler olsa bile bizim yapacağımız nükleer reaktörler Kıyı Kanunu'ndaki mevcut muafiyet sınırları içerisinde girmiyor. Dolayısıyla, bu konuda mevzuat değişikliği yapılması ihtiyacı doğdu. Akkuyu Nükleer Santral sahası Bakanlar Kurulu kararıyla özel güvenlik bölgesi ilan edildi. Özel güvenlik bölgesi ilan edildiği için Askeri Yasak Bölgeler ve Güvenlik Bölgeleri Kanunu'nda böyle bir düzenleme yapmanın, Çevre ve Şehircilik Bakanlığıyla yaptığımız

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Bayındırlık

Tarih : 27/04/2016 Saat :

Kayıt: Bayındırlık Stenograf :

Uzman : Sayfa: 10

değerlendirme sonucunda daha doğru olduğu sonucu ortaya çıktı. Dolayısıyla, burada hem nükleer hem de rafineri, petrokimya tesisleriyle ilgili özel yatırımların karşılaştığı sorunları çözmeye çalışıyoruz.

BAŞKAN – Ben bir soru sorayım.

Yani “Özel güvenlik bölgesi ilan edilmeden evvel siz buraya ruhsat ve proje tahsisi yapsaydınız aslında buna gerek yoktu.” mu demek anlamında söylediniz?

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI NECATİ YAMAÇ – Yok, hayır.

Özel güvenlik bölgesi ilan edilmesi... O zaman tek seçenek vardı, Kıyı Kanunu'nda değişiklik yapmak ama Çevre ve Şehircilik Bakanlığıyla yaptığımız değerlendirme bizi buraya doğru yönlendirdi.

BAŞKAN – Peki, teşekkür ediyorum.

Şimdi, Komisyon üyelerimize söz vereceğim. Muhalefetten başlayalım ki biz de kaçırmayalım.

Buyurun.

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Tabii, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı bütçe görüşmeleri sırasında Akkuyu orada da gündeme gelmişti. Sayın Başkanım da hatırlar, ben Sayın Çevre ve Şehircilik Bakanına kıyı kenar çizgisinin içerisine nükleer santrale ilgili inşaat yapılacağını, bununla ilgili duyularımızın olduğunu, bunun doğru olup olmadığını sormuştum ama her konuda yaptığınız gibi, sayın Hükümet yetkilileri mehter takımı gibi iki ileri bir geri tabii, bu konuda da Sayın Bakan böyle bir şeyin olmadığını söylemişti hatırlarsanız Sayın Başkanım, tutanaklara bakabilirsiniz, Çevre ve Şehircilik Bakanlığının bütçe görüşmeleri sırasında. Şu anda, bizim demek ki o zamanki aldığımız duyular doğru, kıyı kenar çizgisi içerisine inşaat yapılacak. Öyle oluyor değil mi Sayın Başkanım?

BAŞKAN – Ben cevap vereyim.

Bakan öyle bir şey söyledi mi bilmiyorum.

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Tutanaklara bakabilirsiniz.

BAŞKAN – Enteresan.

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Tutanaklara bakabilirsiniz.

Biz Çevre ve Şehircilik Bakanlığının bütçe görüşmeleri sırasında bunu sormuştuk ve Bakan böyle bir şeyin olmadığını söylemişti Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Belki yanlış anlamıştır.

ALTAN TAN (Diyarbakır) – O zaman bir özür borcu var efendim.

BAŞKAN – Bilmiyorum da ama ilginç yani.

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Komisyondaki arkadaşlar hatırlıyor mu benim bu sorumu?

BAŞKAN – Baki Bey, teşekkür ediyorum.

Sayın Ilıcalı, buyurun.

MUSTAFA ILICALI (Erzurum) – Teşekkür ederim.

Ben de Sayın Müsteşar Yardımcımdan şunu öğrenmek isterim: Şimdi, burada, kıyı kenar çizgisine bir miktar giriyor. Buradaki şeyi öğrenmek isterim ben bir milletvekili olarak bu reaktörlerin alanlarıyla ilgili. Şimdi, acaba, o alanı küçültecek bir teknoloji olsa, bunun bir alternatiflerini görsək burada. Mesela, şunları şunları kullandık ve bu alanın ancak bir reaktör -ben haritayı biraz hatırlıyorum- yüzde şu kadarına girdi diye. Acaba şu aklıma geliyor: Burada bu alternatifleri değerlendirmeden hemen en kolay yol, arkada da topoğrafik bir bozuk arazi var, toprak işleri artacak diye hemen buraya girelim mi yani? Ben mesela bu yönde bir çalışmayı öğrenmek isterim, reaktörlerin küçültülmesini, o arada ne kadarlık bir alan kullanabiliyoruz, başka bir teknolojiye bu iş çözülebilir miydi alana girmeden, yoksa en kolay yolu mu seçtik?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Mustafa Hocam, teşekkür ediyorum.

Buyurun Serdal Bey.

SERDAL KUYUCUOĞLU (Mersin) – Teşekkür ederim.

Şimdi, biz kıyılarımızı yıllarca tahrip ettik, sonra da bunun farkına vardık, bunları düzeltmeye çalışıyoruz.

Şimdi, belli konularda da gene Kıyı Kanunu'nun dışına çıkarmaya çalışıyoruz belli bölgeleri, askerî bölgeler, petrokimya rafineri tesisleri diyoruz.

Ben bir anımı anlatayım size. Mersin'de kıyıda, deniz kenarında orduevi var, orduevinin yanında da spor tesisleri ve askeriyenin kullandığı bir yer var. Yaklaşık on beş sene kadar önce oraya bir inşaat yapmaya başladılar. Oradaki orduevi de kıyı kenarının altında ama herhâlde 12 Eylül dönemi idi, o zaman yaptılar, kimse seslenemedi, onun için yaptılar, gitti. Şimdi, baktık oraya inşaat yapıyorlar, ben de o zaman Kent Konseyi Genel Sekreteriyim Mersin'in. Bir fotoğrafını çektik, basın toplantısı yaptık, paftalara baktık, kıyı kenarının altında. Basına açıklama yaptık dedik ki: “Yasalara herkes uymakla yükümlü.” Yani, asker olur, Millî Savunma olur veya vatandaş olur, bu yasalara herkes uymakla yükümlü. Ondan sonra bu açıklama, tabii, gazetelerde çıktı. Ben de o zaman Ticaret ve Sanayi Odasında da Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısıyım, ertesi gün Başkan beni aradı, “İşin var mı, Neredesin?” dedi. Şuradayım. “Acele gelebilir misin odaya?” dedi. Amiral gelmiş, köpürmüş, tabii, gazeteler falan yazmış, işte “Askeriye kıyı kenarının altında inşaat yapıyor, yasalara uymuyor.” diye. İşte, “Ben asarım keserim, Millî Savunma Bakanlığına, gerekli yerlere bildiriyorum.” Bize sopa gösteriyor, tehdit ediyor. Ben asker değilim, ben sivilim, beni de ilgilendirmez, ne yapıyorsanız gidin, yapın dedim. Öyle bir tartışma

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Bayındırlık

Tarih : 27/04/2016 Saat :

Kayıt: Bayındırlık Stenograf :

Uzman : Sayfa: 11

yaşadık. Akdeniz Belediye Başkanı da BDP'li arkadaş yani oraya ruhsat vermez. Ama, ona gittiler baskı yaptılar, o da ruhsatı verdi. Şimdi, ruhsatta şöyle yazıyor, ruhsatı da aldım ben: " Bu ülke güvenliğini ilgilendiren yapı." Öyle vermişler.

BAŞKAN – Orduevi...

SERDAL KUYUCUOĞLU (Mersin) – Orduevi değil.

Askerlere yatakhane yapıyorlar, inşaat yapıyorlar. Yani, onun arkasına sığınarak kıyı kenarının altına inşaat yapıyorlar. Şimdi, burada gene askerî yasak bölgeler, güvenlik bölgeleri, petrokimya tesisleri, rafineriler vesaire diyerek yani bu Kıyı Kenar Yasası'nı biz bir şekilde aşılıyor. Yani, bunu aştığınız zaman nerede duracağı belli olmaz çünkü eklentileri falan diyor, tesisleri falan. Bundan sonra o Kıyı Kenar Yasası orada... Arkasına bakın, sadece nükleer için gelmemiş bu, başka şeyler de var içinde. Yani, bizim bu Kıyı Kenar Yasası'nı korumamız lazım. İşte, "Bu nükleer için çıkaralım, askerî bölgeler için çıkaralım, şunun için çıkaralım." Ondan sonra delik deşik oluyor. Ondan sonra "Ya biz bu kıyılarımızı ne yaptık." diye sonra tühsünüyoruz. Onun için bu Kıyı Kenar Yasası'na... Yapılacaksa, biz yapılmasına karşıyız tabii.

Ama, bu arada unuttuğum bir şey var, onu da sizden rica ediyorum: Atık konusu ne oldu?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Altan Bey, buyurun.

ALTAN TAN (Diyarbakır) – Değerli arkadaşlar, ben de aynı kanaatteyim. Şimdi, bu Kıyı Yasası çıkana kadar Türkiye'nin kıyıları mahvoldu. Yani, bütün Ege kıyılarına, Marmara kıyılarına, Akdeniz kıyılarına gidin -ki gitmişsinizdir hepimiz şu veya bu şekilde- şu an düzeltilmesi imkânsız büyük yanlışlıklar var, yapılmış zamanında. Sonradan imar kanunları değişti, belediyeler daha bir yerine oturdu, Türkiye'nin demokrasisi belli bir mesafe aldı ve ondan sonra bu Kıyı Yasası çıktı. Yani, giden gitti, kalanı kurtaralım dedik. Şu anda biz bunu böyle genişleterek ve genelleyerek koyduğumuz vakit inan edin yarın birçok şey bu kapsamın içine girecek. Ben de aynı fikirdeyim. Biz de birçok mevzuda karşıyız, bu enerji politikasına karşıyız ama mutlaka -bu konuyla alakalı demiyorum- bir yerde bir zorunluluk var ise ve bu da herkesi ikna edici ise o zaman sadece orayla ilgili düzenlemeler yapılması lazım yani nokta. Ama, işte, "askerî tesisler, şunlar bunlar vesaire" diye bir genelleme yaptığınız vakit inan edin bu her şeyi içine alır bir müddet sonra. O dinleme tesisleri, lokantalar, oteller, moteller bile başka adlar adı altında bu faslın içine girer. Zaruri olan, şart olan, kaçınılmaz olan, mutlaka öyle olması gereken bir konu varsa o konuyla alakalı bir düzenleme yapınız.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Şimdi söz alan başka arkadaşımız yok.

Çevre Bakanlığından bize tatadat şeklinde sayabilirler mi, Kıyı Kanunu'nda nelere izin veriyoruz diye? Önce Kanun'un tarihini söyleyin lütfen.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI MEKÂNSAL PLANLAMA GENEL MÜDÜR YARDIMCISI HİDAYET UYSAL – 3621 sayılı Kıyı Kanunu 4/4/1990 tarihinde yürürlüğe girdi. Şimdi bu Kanun'un 6'ncı maddesinde yani kıyıda uygulama imar planı kararı ile yapılacak olan tesisler sayma yöntemiyle belirtilmiş. Şimdi bunlar: İskele, liman, barınak, yaşama yeri, rıhtım, dalgakıran, köprü, menfez, istinat duvarı, fener, çekek yeri, kayıkhanesi, tuzla, dalyan, bu (a) bendi. (e) bendinde de faaliyetlerinin özelliği gereği kıyıda başka yerde yapılması mümkün olmayan tersane, gemi söküm yeri ve su ürünlerine ilişkin yapı ve tesisler. (c) bendinde organize turlar ile seyahat eden kişilerin taşındığı yolcu gemilerinin yani kruvaziyer gemilerin bağlandığı, günün teknolojisine uygun yolcu gemisine hizmet vermek amacıyla liman hizmetlerinin sağlandığı turizm amaçlı yeme içme merkezlerinin ve konaklama üniteleri, ofis binalarının yapılacağı yat limanları ve kruvaziyer limanlarının yapılabileceğini, (d) bendinde de uluslararası spor otoritelerinin, Türkiye'de spor faaliyetlerinin düzenleneceğine dair kararı gereğince Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü'nün bağlı olduğu spordan sorumlu Bakanlığın izni doğrultusunda, Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun (I) sayılı Cetvelinde düzenlenen genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri, aynı Kanunun (II) sayılı Cetvelinde düzenlenen özel bütçeli idareler, belediyeler ile il özel idareleri tarafından her türlü spor aktiviteleri ve organizasyonların yapılmasına/yaptırılmasına yönelik spor tesislerinin yapılabileceğini ve konaklama tesislerinin yapılabileceğini, üçüncü fıkrasında özelleştirme kapsam ve programına alınan ve sahil şeridi belirlenen veya belirlenecek olan alanlar ile kıyı ve dolgu alanlarında yapılacak yat ve kruvaziyer limanlarının ihtiyacı olan yönetim birimleri, destek birimleri, bakım ve onarım birimleri, teknik ve sosyal atyapı ve konaklama birimlerinin imar planı ile yapılabileceği söylenmektedir. Şimdi kanunla ilgili olarak...

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Geriye bir şey kalıyor mu? Yapamadığınız bir şey kaldı mı Sayın Genel Müdürüm? Yani yönetim binası yap, idari bina yap, sosyal tesis yap. Yapamadığın bir şey kaldı mı?

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI MEKÂNSAL PLANLAMA GENEL MÜDÜR YARDIMCISI HİDAYET UYSAL – Ama bunu kanun söylemiş.

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Veya şu anki yasayla mesela yat limanı yapamıyor musunuz?

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI MEKÂNSAL PLANLAMA GENEL MÜDÜR YARDIMCISI HİDAYET UYSAL – İşte efendim benim okuduğum olay, mevcut olan kanunu anlatıyorum. Mevcut olan kanunda bunların yapılabileceği söyleniyor ancak kanun taslağında farklı bir uygulama var. Orada yani sınırlama getiriliyor. O sınırlama da şu: Bunlar bu şekilde bütün her yerde yapılırken burada ise iki şart var. Bir tanesi özel güvenlik bölgesi ilan edilecek, bir diğeri ise uluslararası anlaşmalar kapsamında olunacak yani bu, Türkiye'nin her yerindeki kıyılarda bu tür tesislerin yapılacağı anlamına gelmiyor, kanunun öngördüğü şart bu. Özel

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Bayındırlık

Tarih : 27/04/2016 Saat :

Kayıt: Bayındırlık Stenograf :

Uzman : Sayfa: 12

güvenlik bölgesi ilan edilme şartı Bakanlar Kurulu kararıyla, uluslararası anlaşmalar da onun da bir usulü ve prosedürü var, o kapsamda yapılacak. Yani burada kanun kendi içerisinde kıyıları korumak amacıyla ortaya konulan şey.

BAŞKAN – Peki, teşekkür ediyoruz.

SERDAL KUYUCUOĞLU (Mersin) – Uluslararası anlaşma deyince yani nükleer santrali mi söylüyorsunuz?

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI MEKÂNSAL PLANLAMA GENEL MÜDÜR YARDIMCISI HİDAYET UYSAL – Anlaşmanın içerisinde denmiyor, mahiyetiyle ilgili değil. Yani teknoloji o kadar fazla geliyor ki belki önümüzdeki dönemlerde farklı bir durum olur ama bu konuda yani hükümetlerimiz bir uluslararası anlaşma nezdinde olması gereken bir tesis varsa o kapsamda olacak olan. O kısmını Enerji Bakanlığındaki arkadaşlarımız da açıklayabilirler.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Hidayet Bey.

Şimdi ben bir açıklama yapayım da. Arkadaşlar, üzülerek ifade edeyim, şu saydıkları kanunda bürokratlarımız -Allah selamet versin- her şeyi kanunda düzenliyorlar. Sizin talebiniz dikkate alırlarsa bunu Anayasa'ya yazabilirler. İstirham ediyorum, biz biliyorsunuz ormanlarımızı dünyada sadece Anayasa'sında yazan tek ülkeyiz. Yani böyle bir teklifte bulunursanız bundan sonra yönetmelik değil kendi iç yazışmalarını da Meclise getirebilirler. Bizi yormayın, özellikle istirham edeyim, böyle bir fırsat da vermeyin. Yani kıyıda yapılacak olana yapılar maalesef sayılmış. Her belediye planını tasdik ettirmek kaydıyla kıyı kenar çizgisinin dışında yani denize olan ya da göle olan bölümde istediğini yapıyor, sayılanları yapıyor. Burada uluslararası anlaşmadan bahsedilen nedir? Meclisin iradesiyle tecelli etmiş anlaşmalardan bahsediyoruz. Dolayısıyla aslında bu, Sayın Hidayet Bey'in ifade ettiği gibi daraltan bir tanımdır, bilginiz olsun diye söylüyorum.

Sayın Müsteşarımızın buna ilave edeceği bir şey var mı? Ondan sonra tekrar söz vereceğim sorularınıza cevap versin diye.

Hidayet Bey teşekkür ediyoruz size.

Sayın Müsteşarım buyurun.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI NECATİ YAMAÇ – Bu, genel bir düzenleme değildir, çok somut bir düzenlemedir. Uluslararası anlaşmadan kastedilen Akkuyu, bildiğiniz gibi hükümetler arası anlaşmadır, uluslararası anlaşmadır. Spesifik olarak bu yatırımdan bahsediyoruz. Dolayısıyla Türkiye genelinde kıyıları tahrip edilecek, yapılaşmaya açılacak gibi bir algı oluştuysa, bunu özellikle düzeltmek isterim Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

MUSTAFA ILICALI (Erzurum) – Benim soruma da cevap vermediniz.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI NECATİ YAMAÇ – Evet, sizin sorunuza cevap vereyim o zaman.

BAŞKAN – Buyurun.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI NECATİ YAMAÇ – Demiştiniz ki: En kolay yolu mu seçtik? Reaktörler küçültülebilir mi? Akkuyu'da kurulacak reaktörün referansı Rusya'daki Novo Voronej santralidir, oradaki reaktörlerdir. Dolayısıyla o reaktörün ebadı, büyüklüğü ne ise Akkuyu'da kurulacak olan reaktör de aynıdır. Dolayısıyla "Kıyı kenar çizgisine taşmamak için reaktörü küçültülebilir miyiz?" gibi bir şansımız yok. Bu tabii ki esas, toprak meselesinden ziyade, reaktörün oturacağı zeminin sağlam ve temel taşının o olması önemli. Tespit edilen noktalar da oralar olduğu için toprak meselesi veya masrafı girme bir şekilde çözülebilirdi ama teknik ve mühendislik olarak baktığımızda bu sorunu başka türlü çözmemiz mümkün değil. O yüzden reaktörlerin konuşlanacağı yerler de oralar. Orası da kıyı kenar çizgisine takılıyor. Dolayısıyla "Kıyı kenar çizgisi mi, nükleer santrali mi?" tercihiyle karşı karşıya kaldık.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

MUSTAFA ILICALI (Erzurum) – Reaktörden çok o yan tesisler oraya oturuyor bence.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI NECATİ YAMAÇ – Yok, hayır, şu anda konuşlanmış kaba taslak "layout" lar elimizde, reaktörler oturuyor oraya.

BAŞKAN – Mustafa Bey, teşekkür ediyorum sana da.

Arkadaşlar, soruları cevaplayacak... Teknik bilgileri... Sadece soruya cevap verirsiniz yoksa burada öğlen yemeği ısmarlamak zorunda kalacağım.

SERDAL KUYUCUOĞLU (Mersin) - Teşekkür ederim.

Atıkla ilgili konuya cevap vermediniz hatırlatayım.

BAŞKAN - Bu önemliydi. Teşekkür ediyorum.

Başka soru varsa hepsini alıp bitirelim maddeyi.

SERDAL KUYUCUOĞLU (Mersin) - Ben bir iki şey söyleyeceğim.

BAŞKAN – Buyurun lütfen.

SERDAL KUYUCUOĞLU (Mersin) – Şimdi, burada zaten kıyı kenar yasasını arkadaşımız okudu. Çok miktarda istisna var yani yazmış bol bol istisna, şimdi yeni istisna da getiriyoruz. Şimdi bu askeriyeden yasak bölgeler ve güvenlik bölgeleri... Şimdi ben mühendis olduğum için çok miktarda inşaat yaptım, kıyıları da inşaat yaptık. Biliyorsunuz yabancılara satış için askeriyeden izin alınıyordu, hâlen de var ama şimdi değişti biraz, o konuda biraz hafifletildi. Ben gene Mersin'in kıyısında inşaat yaptım, bir yabancıya satacağım, askeriyeye yazı yazdık, bir sene cevap gelmedi. Sonra da orada bir bölge işaretlenmiş, bu bölge değil, hemen hemen kıyıların tamamını işaretlemişler. Ne diye? Buradan çıkarma yapılabilir. Bütün Mersin kıyısını işaretlemişler. Yani müsaade

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Bayındırlık

Tarih : 27/04/2016 Saat :

Kayıt: Bayındırlık Stenograf :

Uzman : Sayfa: 13

alamıyorsun. Şimdi burada "askerî güvenlik bölgeleri" diye şey ediyor. Ama bunun üstüne bakın, rafineri ve petrokimya tesisleri eklenmiş. Peki bu özelse... Yani "Biz yasak bölge ilan edeceğiz burayı, o kapsamın dışına alacağız." diyorsunuz, değil mi? Söylediğiniz buydu. Şimdi buradan buna ek olarak o zaman diğer rafineri, petrokimya tesisleri ve eklentileri yarın milletlerarası anlaşma, o da yani başka bir şey de olabilir, nükleer santralin dışında da başka şeyler de olabilir, onları da bunun dışına çıkarıyorsunuz. Peki, ben bunu iyi hatırlıyorum. Orada son derece uzun süreli sondajlar yapıldı, jeolojik yapı tamamen kontrol edildi, tespit edildi, ona göre -değil mi- seçim de yapıldı. Yani şimdi sonradan "Burada ana yapı burada olmuyor, jeolojik olarak burası uygun." denmemesi lazım çünkü jeolojik yapı tamamen kontrol edildi, ona göre orası tespit edildi. Şimdi, siz bununla ilgili -özel şeyle getiriyorsanız buraya, burada çoğu arkadaşımız mühendis, aramızda haritacımız da var- o zaman oranın topoğrafik yapısını getirseniz, şurada biz de görsək; jeolojik ve topoğrafik.

Evet, teşekkür ederim.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

HÜSEYİN YILDIZ (Aydın) – Soracağım soruyu Serdal Ağabey sorduğu için vazgeçtim.

BAŞKAN – Sayın Müsteşarım, şöyle köşeli cevap verin, bir daha soru olmasın inşallah.

Hadi bakalım, bismillah.

Buyurun.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI NECATİ YAMAÇ – Akkuyu'da yer seçimi yapılırken reaktörlerin konuşulacağı yerleri tespit etmek için yapılan çalışmalar ile yer seçimi için yapılan çalışmaların detayı aynı değil. Yer seçimi yapılırken az önce bahsettiğim kriterler baz alınarak yapılır ama iş reaktörlerin konuşulacağı yeri tespit etmeye gelince en az 50 metrelik sondajlar yapmanız gerekir ki Akkuyu sahasında bu amaçla 550'yi aşkın sondajlar yapıldı ve o sondajlardan çıkan karotlar analiz edildi. Ona göre, şu anda konuşulması planlanan yerler tespit edildi. Dolayısıyla, detaylarda bayağı farklılıklar var.

Atıklarla ilgili Akkuyu'ya gelmeden önce şu genel bilgiyi vermek isterim: Biliyorsunuz radyoaktif atıklar radyoaktif seviyelerine göre düşük, orta ve yüksek düzeyli radyoaktif atıklar olarak sınıflandırılıyor. Hacimsel olarak baktığımızda, düşük ve orta düzeyli radyoaktif atıklar toplam atıkların yüzde 97'sini oluşturuyor, yüzde 3'ü yüksek düzeyli radyoaktif atıklardır ki bunlar nedir? Kullanılmış yakıtlardır. Aslında, odaklanmamız gereken yer de burası. Şimdi dünyada "Radyoaktif atıkların yönetimiyle ilgili teknolojik çözümler yoktur." şeklinde bir algı var. Baktığımızda dünyadaki nükleer santrallere, en az kırk yıllık, eli yıllık santraller var. Bunlar ne yapıyorlar atıkları? Bunlar radyoaktif atıklar, kullanılmış yakıtlar -ben özellikle yüksek düzeyli radyoaktif atıklardan bahsediyorum, kullanılmış yakıtlardan bahsediyorum- sahada bekletiliyor. Bir on yıl havuzlarda bekletilir, daha sonra sahada kuru depolama olarak bekletilir. Ardından da eğer bir atık politikanız varsa saha dışında nihai bertaraf tesisi kurmanız gerekir. Dünya geneline baktığımızda, dünya genelde "Bekle ve gör." politikası izliyor ama bu konuda yol almış istisnai ülkeler var; Finlandiya, İsveç ve Fransa. Bu ülkeler nihai olarak, ebedî olarak radyoaktif atıkları bertaraf edecekleri yerleri tespit ettiler. Bazı ülkelerde inşaat lisansı alanında inşaatı devam ediyor. En erken 2023-2025'li yıllarda yüksek düzeyli atıkların bertaraf edildiğini görüyor olacağız. Diğer bazı ülkeler "Bekle, gör." politikası izliyor, neden? Çünkü kullanılmış yakıtları tekrar zenginleştirirseniz tekrar yakıt olarak kullanırsınız. Aslında o atık zenginleştirdiğiniz takdirde tekrar yakıt olabiliyor. Bu konuda karar veremeye ilgili bir sorun var, o yüzden "Bekle ve gör." politikası izleniyor.

Bizim Akkuyu'ya geldiğimiz zaman, hükümetler arası anlaşmada, az önce kullanılmış yakıtlardan bahsettiğim konu şöyle düzenleniyor: "Tekrar zenginleştirme yapılmak üzere Rusya Federasyonu'na gönderilecektir." deniyor. Dolayısıyla bu hükmün özellikle altını çizmek gerekiyor. Düşük ve orta düzeyli atıkların yönetimiyle ilgili teknik olarak ve dünya genelindeki uygulamalara baktığımızda herhangi bir sorun görünmüyor. Yüksek düzeyli atıklara ben biraz yoğunlaşmak istedim ve vereceğim bilgiler budur Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz.

Maddeye ekleyecek herhangi bir şey yoksa artık oylarınıza sunacağım.

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Sayın Başkan, benim sorduğum bir soru vardı, onu...

BAŞKAN – Baki Bey, söz mü istediniz?

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Sayın Müsteşarım, ben kayıp kaçakla ilgili bir soru sormuştum.

BAŞKAN – Bu maddeyi oylayalım, ondan sonra ona da cevap verin, onu atlamışsınız.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

3'üncü maddeye geçiyorum.

3'üncü maddeyi okutuyorum:

MADDE 3- 9/7/1982 tarihli ve 2690 sayılı Türkiye Atom Enerjisi Kurumu Kanununa aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

"Yapı ruhsatı ve denetimi

EK MADDE 1- Nükleer santral sahalarında yapılacak tüm yapılar hakkında, her türlü sorumluluk münhasıran santral işletenine ait olmak üzere, 3/5/1985 tarihli ve 3194 sayılı İmar Kanunu ile 29/6/2001 tarihli ve 4708 sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanunun yapı ruhsatı, yapı denetimi ve yapı kullanma iznine ilişkin hükümleri uygulanmaz. Bu yapılara ilişkin olarak verilecek izinler ve yapılacak denetimlerle ilgili hususlar Çevre ve Şehircilik Bakanlığının görüşü alınarak Türkiye Atom Enerjisi Kurumu tarafından yürürlüğe konulan yönetmelikle düzenlenir."

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Bayındırlık

Tarih : 27/04/2016 Saat :

Kayıt: Bayındırlık Stenograf :

Uzman : Sayfa: 14

BAŞKAN – Müsteşarım, bununla ilgili bir açıklamanız olacak mı?

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI NECATİ YAMAÇ – Bu konuda TAEK Başkanımıza söz vereceğim uygunsuz.

TÜRKİYE ATOM ENERJİSİ KURUMU BAŞKANI ZAFER ALPER – Sayın Başkan, az önce Türkiye Atom Enerjisi Kurumunun biraz da tarihinden bahsettik, 1956 ama biraz geriye de gidelim: Dünyada nükleerin başlangıcı ne zamandır, biraz ondan bilgi verip konuya geleceğim çok hızlı bir şekilde. Malumunuz, nükleerin dünyada küresel geçmişine baktığınızda yaklaşık yüz on yıllık, yüz on beş yıllık bir tarihi var. Nükleer enerji alanındaki, küresel anlamdaki gelişmeler öncelikle suni radyasyon dediğimiz ya da doğal radyasyon dediğimiz radyasyonun keşfiyle başlamış 1898’li yıllarda. Müteakiben nükleer enerjiyle altyapı taşları olan bu alandaki keşifler devam etmiş, atomik yapıyla ilgili ilk çalışmalar, bulgular, hipotezler, teoriler ortaya konulmuş ve bildiğimiz anlamda nükleer enerjinin ortaya çıkmasına sebep olabilecek nötronun bulunması da 1932 yılında gerçekleşmiştir. 1932 yılında nötronun keşfini müteakip 1938 yılında Almanya’da yapılan denemeler sırasında, 1932 yılında keşfedilen nötronun Alman fizikokimyacılar tarafından uranyum atomuna çarpıtma denemeleri sırasında parçalandığı tespit edilmiş. Müteakiben 1942’li yıllarda da bu reaksiyonun zincirleme hâline geldiği keşfedilmiş. Fakat, maalesef, insanlık için bu denli önemli olan bu enerji kaynağının keşfedilmesiyle birlikte hepimizin de bildiği gibi 1940’lı, 1945’li yıllarda maalesef onu yok edecek bir silaha kullanılmıştır. Bu nedenle bugün burada bile konuşurken ya da başka platformlarda konuşulduğunda nükleer enerji dendiğinde akla ilk defa onun gelmesi bu nedenden kaynaklanmaktadır.

1950’li yıllar, hemen akabinde barışçıl kullanımla ilgili faaliyetlerin başladığı yıllardır. Nitekim, ülkemiz de aynı yıllarda barışçıl kullanımla ilgili faaliyetlerini başlatmıştır. 1954’lü yıllarda nükleer enerji sivil anlamda elektrik üretme amacıyla ilk kez Rusya’da kullanılmış ama bir nükleer denizaltı da Amerika’da kullanılmış. Yani ilk başlangıçta baktığımızda, nükleer enerjinin kullanım amaçlarının farklı ülkelerde farklı şekilde tezahür ettiğini görüyoruz. ABD’de dediğim gibi bir denizaltında kullanılmış, Rusya’da ise bir nükleer santralde elektrik üretim amacıyla kullanılmış, müteakiben de bugün dünyanın geldiği noktaya geldik.

Peki, ülkemiz ne yaptı? Aynı yıllarda, 1956 yılında, aslına bakarsanız dünyayla da paralel bir şekilde gelişmeler başlamış oldu. 1959 yılında başlamış olduğu araştırma reaktörüyle ki o yıllarda bütün ülkeler öyleydi yani nükleerle ilgili bir yola girmek için, işte, araştırma reaktörleri yoluyla, bu reaksiyonlar, nükleer mühendislikler, malzemecilikler, radyasyon bilimleri, fizik bilimleri, temel bilimlere aşına olunacak, müteakiben de bu alandaki yetişmiş insan kaynaklarıyla diğer ülkelerde olduğu gibi bizler de nükleer santrallerimize sahip olmaya başlayacaktık. 1962 yılında araştırma reaktörümüz devreye girdi, o alanda birtakım gelişmeler oldu fakat 1970’de -az önce de Sayın Başkan bahsetti- TEK kuruldu. Aslında Türkiye Atom Enerjisi Kurumunun temel olarak iki tane görevi var. O yıllarda komisyondu, sonradan kurum oldu ama temel görevi şu: Nükleer alanda ve radyolojik alanda, radyasyon kaynaklarını, radyasyon tesislerini, nükleer maddeleri, nükleer tesisleri lisanslamak ve denetlemek bir görevi. Bir diğer görevi de, özellikle enerji üretimine yönelik olmayan radyasyon ve nükleer alandaki AR-GE çalışmalarını desteklemek. Bu, temel bir göreviydi. Müteakiben 1970’li yıllarda TEK’in kurulmasıyla nükleer santrale ilgili dünyada da bir hareket vardı, Türkiye de bu alana girdi. Bildiğimiz gibi ilk ihale 1976’lı yıllarda gerçekleşti. 1980 yılına doğru gelindiğinde, o yıllarda, malum ihale sonuçlanmasına rağmen ülkemizdeki askerî darbe ve ekonomik nedenlerle gerçekleşemedi. Daha sonrası 1980’li yıllarda, 1990’lı yıllarda bir başka ihale oldu. Orada başka bir nedenle, gene ekonomik nedenlerle ihalenin şekli değiştirildi. 2000’li yıllarda yeni bir ihale oldu. Bu söylediğim ama bildiğimiz, dünyada anahtar teslimi bir ihale şekliydi, yani ülkemizin nükleer santrale sahip olması planlanıyordu. Bunların üçüne de değişik nedenlerle, kendi ülkemizin değişik nedenleriyle sahip olamadık. Belki de nükleer santral kurulumu anlamında, içinde bulunduğumuz süreçte ilk defa bu kadar somut bir yere geldik. Daha evvelkilerde, az önce söylediniz, “1976’da yer lisansı aldık.” dedik, akabinde, işte, ihale sonuçlanmasına rağmen gerçekleşmedi. 1999 yılında, bildiğiniz gibi, sonuçlar belli oldu, ekonomik nedenlerle karar verilemedi. İşte, bugün de, dedim ya az önce, bu anlaşmayla ilk defa somut olarak bir yere geldik. Daha evvel böyle bir ihtiyaç yoktu, niye bu ihtiyaç doğdu?

Şimdi, içinde bulunduğumuz safhada Akkuyu Santralinin lisanslanmasıyla ilgili belirli bir aşamadayız. Akkuyu proje şirketini biz düzenleyici kurum olarak, kurucu olarak tanıdık ve “1976’da yer lisansı verilmiş.” demişim az önce, o lisansı aradan geçen otuz yıl içerisinde, gerek sahada gerek teknolojide gerek bu az önce bahsettiğimiz yer seçimine esas, bizim bildiğimiz anlamda, 11 başlıkta 80 ama daha da ötesinde olan başlıklarda yeniden analiz ve etüt ettirerek yer raporunu güncelledik. Neden? Aradan geçen zamanda, çevresel olayda, jeolojide, jeoteknikte, hidrolojide, hidrojeolojide ve diğer bütün alanlardaki parametreleri geliştirdik, yeniden güncelledik, bunu kabul ettik. Müteakiben, şu anda Akkuyu proje şirketi, inşaat lisansı için bize başvurma noktasına geldi. Ondan evvel bir ara step daha var, o da ne? İşte, bahsettiğimiz, güncel, kapsamlı yer raporunun içerisinde tasarımı etkileyecek saha parametreleri. Bu saha parametreleri bu Fukuşima kazasından sonra daha da büyük önem kazandı. Neden? Çünkü, saha parametreleri safhasında santralin tasarımını etkileyecek ne kadar önemli parametre varsa, olduğundan küçük göstermeden ve olabildiğince güvenlilik marjı koyarak hepsinin belirlenmesi gerekiyor. Santralin bu safhasında bu raporu onayladığınız zaman bir daha geri dönüşünüz zor. Bu nedenle, bu safhaya ayrı bir önem veriyoruz. Bu saha parametreleri henüz daha onaylanma aşamasında, değerlendirmemiz devam ediyor. Teknik bir çalışmadır. Her bir konunun teknik detayları vardır, teknik uzmanlar tarafından tartışılıyor.

Bir sonraki aşamada yavaş yavaş şirket sınırlı çalışma izniyle, inşaat izniyle bizim gündemimize gelecek. Biz de tam da bu sırada şirketle bu konuları konuşurken ülkemizdeki mevzuat altyapısına baktık. Ülkemizdeki mevzuat altyapısının şu anda, bu, özellikle nükleer yapılarla ilgili düzenlemeleri kapsamaktan uzakta olduğunu gördük. Dolayısıyla, şu anda bizim önünüze getirdiğimiz düzenleme bir muafiyet düzenlemesi değil, tamamıyla ülkemizin genel, konvansiyonel yapılarının sahip olduğu, taşımak zorunda olduğu kriterlerden daha öteye geçmesi için alınması gereken bir tedbirdir, bunu özellikle belirtmek istiyorum.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Bayındırlık

Tarih : 27/04/2016 Saat :

Kayıt: Bayındırlık Stenograf :

Uzman : Sayfa: 15

Nükleere özgü şöyle bir durum da var: Bildiğiniz üzere, fosil yakıt yakan santraller, konvansiyonel santraller, ister bu kömür olsun, ister gaz olsun, isterse diğerleri olsun; malumunuz, bir nükleer santral ile fosil yakıt santrallerine elektrik üretimi açısından baktığınızda çok bir farklılık yok. Her ikisinde de, nükleerde de fosil yakıtlarda da buhar elde edilir. Özellikle "Balance of Plant" dediğimiz yani türbin jeneratör kısmında bir farklılık yok. Buhar elde ediliyor, buharlar türbini döndürüyor, elektrik elde ediliyor. Dolayısıyla, burada ortaklık var. Peki, farklılık nerede? Farklılık enerjinin üretildiği yerde. Kömürün yanması, gazın yanması bir kimyasal reaksiyon, oysa nükleerde ise uranyumunu parçalanması bir nükleer reaksiyon. İşte, burada farklılık ortaya çıkıyor. Bu nedenledir ki dünyada bir kömür santrali, bir gaz santrali veya fosil yakıtlı herhangi bir santralin atom enerjisi kurumları veya nükleer düzenleme kurumları gibi kurumlardan geçmesi gerekmez çünkü onlar normal işletimleri sırasında radyasyon yaymıyorlar. Nükleer tesislerde böyle bir şey gerekir. İşte tam da o noktada, ülkemiz 1956 yılında bu işi kavramış ve bu anlamda hem düzenlemeleri yapmak hem de bu alanda enerji üretimine yönelik olmayan alanda AR-GE yapmak üzere bu kurumu kurmuştur. Çünkü şöyle de bir şey aklı gelebilir: İşte, 1970' te de bu kurulacaktı. O zaman da kurulsaydı bu kurum lisanslayacaktı, 1980' lerde de olsaydı burası lisanslayacaktı, 2000' lerde de olsa lisanslayacaktı. Kaldı ki bu alan ülkelerin kendi başına kaldıkları bir alan da değil. Uluslararası Atom Enerjisi Ajansı, OECD Nükleer Enerji Ajansı, bu alanda gelişmiş platformlar var. Bu platformlar kanalıyla da ülkelere büyük destekler ve uygulama pratiklerini paylaşma imkânları ortaya çıkmaktadır. Ülkeler kendi mevzuatlarını hazırlarken, gelişmiş ülkelerin evvelce hazırladığı, sonra tekrardan tekrardan "feedback" alarak işletmelerden, tecrübelerden kazanarak yeniden düzenledikleri mevzuatlara göre yeniden düzenlemeler yapmaktadır ki bugün de biz Türkiye Atom Enerjisi Kurumu olarak, bu mevzuatları, başka ülkelerin geçtiği aşamalardan geçtiği mevzuatları dikkate alarak olabildiğince güncelliyoruz. Tam da bu noktada, şirketin bize gelebilecek bu başvurularını dikkate aldığımızda, biz buranın, bu alanın, özellikle mevcut İmar Kanunu ve yapı denetimle ilgili kısmın bizim için zayıf olduğunu gördük ve bu zayıflığı gidermek istedik. Sebebi şu, iki nedeni var.

Bir: Taraf olduğumuz uluslararası anlaşmalardaki durum şu anda bizim İmar Kanunu'ndaki durumdan daha katı, daha üst seviyede. Şöyle ki: Taraf olduğumuz Uluslararası Nükleer Güvenlik Sözleşmesi ve diğer anlaşmalarda, nükleer güvenlik ve emniyetin sağlanmasından nükleer santrali kurmak ve işletmek üzere yetkilendirilen lisans sahibi birinci derecede sorumludur. Oysa burada ise baktığımızda, yapı denetim kuruluşuna bir yetki veriliyor; sınırlı bir sorumluluğu var, süresi de belli, miktarı da belli, oysa nükleerde böyle bir şey yok. Taraf olduğumuz uluslararası anlaşmalarda bu birincil, nükleer santral lisans sahibinin sorumluluğu asla ortadan kalkmaz, danışmanlık firması olsa da, denetim firması kursa da. Ancak şöyle bir şey daha gördük, biz dedik ki: "Bu yapı denetim kuruluşunun hükümleri bununla uygun olmasın. Nasıl olsun? Onu biz belirleyelim." Neden? Çünkü nükleerde belirli bir standart var ve bu kod ve standartlar sıradan binalardan daha üstte, daha ötede. Bu nedenle, bizim temelde iki tane gerekçemiz var. Bir: Yürürlükteki yapı denetim mevzuatı konvansiyonel yapıların genel mevzuat hükümlerine ve şartlarına göre yapı denetimini düzenlemekte ve nükleer santral yapılarının uyması gereken teknik standartları kapsamamaktadır.

İki: Ayrıca, yürürlükteki ilgili mevzuat hükümleri uyarınca, yapı denetimi gerçekleştiren kuruluşların nükleer santrallerin özel güvenlik ve emniyet nitelikleri hakkında bilgi ve denetim sahibi olmaması sebebiyle yapılacak yapı denetimleri amaca uygun gerçekleştirilemeyecektir. Bugünkü düzenlememizin sebebi, bahsettiğim üzere, biz nükleer güvenlik, nükleer emniyet ve nükleer güvencenin, ülkemizde yaşayan 80 milyonun tamamını güvence altına almak adına, normal İmar Kanunu'nda verilen düşük seviyeden, düşük standartlardan daha üst standartlara çıkarmak üzere teklifimizi vermiş bulunuyoruz.

Saygılar sunarım.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Söz almak isteyen arkadaşlarımıza sırayla söz vereceğim.

Serdal Bey, buyurun.

SERDAL KUYUCUOĞLU (Mersin) – Teşekkür ederim.

Şimdi, biz istisnaları çok seviyoruz. Gene burada bir istisna...

Şimdi, "Nükleer santralin inşaatının her türlü sorumluluğu lisans alan firmaya aittir." diyorsunuz. Şimdi, nükleer santral özel bir yapı, tabii ki bir özel nasıl kontrol edilecek, onu bilmiyorum, burada tabii belirtmiyor bunu. Yalnız, nükleer santralin ana yapısı dışındaki yapılar yani sosyal tesisler, eklentiler vesaire, bunları niye kapsamın dışına çıkarıyoruz? Bunları yapı denetim firmaları yapabilir. Yani, ne yapacak? Yanında sosyal tesis yapacak, diğer ek tesisler yapacak, onlarda sorun yok. Esas nedir? Önemli olan, teknolojik yapı veya yapı denetimlerin süre açısından ve tabii teknolojik açıdan belki denetimlerinde yetersiz kalabilirler. Bir de orada, doğru, bir süre var ama nükleer yapı olduğu için o sürenin çok daha uzun olması gerekiyor, o lisansı alan firmaya ait olması gerekiyor ama tüm yapılar dediğinizde o zaman orada bir sosyal tesis yapacak olsa da veya lojman yapacak olsa da kendi o zaman hiçbir müsaade almayacak, kendi istediği gibi yapacak yani çünkü çok büyük bir alan orası, istediği tesisi yapacak. Ana bina dışında yani ana bina dediğimiz, santral binasının dışındaki tesislerin yapı denetim tarafından denetlenmesi gerekir.

Teşekkür ederim.

Bir de Başkanım, bu Akkuyu' nun topoğrafyasını mümkünse alabilir miyim?

BAŞKAN – Ağabey, onu üst komisyona gidince orada rica edelim, seni de oraya ben davet etmiş olayım. Ben katılır mıyım katılmaz mıyım bilmiyorum da siz...

Altan Bey, buyurun.

ALTAN TAN (Diyarbakır) – Şimdi, değerli arkadaşlar, burada da bir genelleme var. Yani, ben de Sayın Başkan gibi belediyeçilik yaptım çok genç yaşlarda. Şimdi, bu kanun maddesinin yarısının mantığını anlamak mümkün, hani bu santrallerle ilgili

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Bayındırlık

Tarih : 27/04/2016 Saat :

Kayıt: Bayındırlık Stenograf :

Uzman : Sayfa: 16

teknik konularla ilgili düzenlemeleri belediyelerin veya yapı denetim kurumlarının yapması da mümkün değil, anlaması da mümkün değil. Yani, imalat olarak da hacim olarak da kullanılacak malzeme olarak da tamamen ayrı bir şey, bu tamam. Fakat her türlü imarı alıp da işte Türkiye Atom Enerjisi Kurumuna verirsiniz orada bir sıkıntı var. Mesela, belediyeler tamamen devre dışı kalıyor; Çevre ve Şehircilik Bakanlığının da görüşü alınıyor. Peki, görüş aldınız ve yapmadınız, bir müeyyide var mı? Benim demek istediğim şu: Kendi teknik konunuzla ilgili olan konularda tamam, yani bunların her türlü projelendirmesi de, takibi de çünkü çok özel imalatlardır bunlar. Zaten belediyelerin de, Çevre ve Şehircilik Bakanlığının da böyle bir kurumu ve bürokrası yok, yok zaten yani. Ama bir, mesela, bunun, yerleşkenin yerleşim planı. Hani mutlaka bu kadar büyük yerler genellikle bir kampüs şeklinde veya bir site şeklinde değişik isimler veriliyor bunlara, bunun yolları, parkları, bahçesi, sosyal tesisleri, spor yerleri, dinlencesi vesaire vesaire bir sürü şeyi oluyor. Bir, bence belediyelerin görüşünün alınması lazım ama Çevre ve Şehircilik Bakanlığının da bu konularla ilgili onayının alınması lazım hani yerleşkenin vaziyet planıyla ilgili, çevreyle ilişkileriyle ilgili işte doğayla, ekolojiyle vesaire vesaire. Onun ötesinde teknik kısmı ayırabilirsiniz yani o zaten onların işi değil, üçüncü seferdir söylüyorum, bunda bir sorun yok. Dolayısıyla çok genelleme olmuş bana göre. Benim önerim ve teklifim şu: Belediyelerin görüşünün alınması lazım ama bu genel projenin, vaziyet planının ve çevreyle ilişkili olan kısmının Çevre ve Şehircilik Bakanlığının iznine tabi olması lazım, görüşüne değil. Görüşünü aldınız, yapmadınız hiçbir müeyyide yok.

Üçüncü kısımda da, diğer teknik kısım zaten kurumun kendi işidir, ona söylenecek bir söz yok.

Peki, teşekkür ederim.

BAŞKAN – Ben teşekkür ederim.

Baki Bey, buyurun.

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Tabii, bu yapıların yapı denetim dışına çıkartılması nükleer santral olarak doğru. Yapı denetim firmaları zaten kuruluş amacı belki Türkiye'deki yapılan inşaatları denetlemektir ama maalesef bunu bile gerçekleştiremiyorlar. Yapı denetim firmaları mevcut sistem içerisinde hem müteahhitten para alıyorlar hem para aldıkları müteahhidi denetliyorlar. Para veren emir verir, genel kanaat budur ve bundan dolayı da hiçbir yapı denetim firması görevini yapamıyor. Bir de birçoğu vasıfsız elemanlardan oluşuyor, ya yeni mezun genç arkadaşlarımız, henüz iş tecrübesi, inşaat tecrübesi olmayan ya da belli bir yaşın üzerinde artık fiilî çalışmayı sona erdirmiş, emekli olmuş mühendislerden oluşuyor ve yapı denetim firmaları asli görevini yapamıyor, inşaatları denetleyemiyor yani sadece müteahhitten para alıyor. Onun dışında yapı denetim firmalarının yaptığı iş evrak takibi yapmak. Dosyaları topluyor 5 tane mühendisten, bu projeleri götürüyor, belediyede bunun takibini yapıyor. Tabii, Akkuyu gibi büyük bir tesiste de Rusya dışında, uluslararası tecrübeye sahip nükleer santral yapımında çalışmış uzmanlardan mutlaka bir denetim heyetinin kurulması lazım. Sanıyorum bununla ilgili çalışmalar vardır, olması gereken budur.

Ben, ayrıca biraz önce, kayıp kaçakla ilgili bir değerlendirme, en çok kayıp kaçığın ve en az kayıp kaçığın olduğu 5'er tane il istiyorum.

Bir de Türkiye mevcut GES, HES ve RES; mevcut yönetmeliklerle bir çöplüğe dönüşecek. Özellikle GES'le ilgili bunların teknik ömrü belli zaten yani bir on yıl, on beş yıl panellerin ömrü var. 1 megavat oraya, 1 megavat oraya hem enerji nakil hatlarıyla hem kurulan tesislerle ilgili Türkiye bir çöplüğe dönüşecek. Bununla ilgili Türkiye'de uygun bölgeler belli; işte Mut var, Karaman var, Ereğli var, Kayseri'nin belli bölgeleri var, buralarda enerji bölgeleri tespit edilip trafo merkezleri kurulup gerekirse mera, orman ve hazine; şu anda orman vasfının yitiren arazilerimiz var aslında GES kurmaya çok uygun ama mevzuat hazretleri müsaade etmiyor veya meralar var, binlerce hektar mera var boş yani 100-200 megavat GES kurabilirsiniz ama mevzuat hazretleri uygun değil, hazine arazileri aynı şekilde. Aslında bu GES'leri gene vatandaş yapсын, önünü açalım ama bununla ilgili mevzuatta bir düzenleme yaparak Türkiye'yi bir çöplükten kurtaralım yani gidip her 5-10 kilometrede bir tane GES, 5-10 kilometrede bir tane RES –RES'in durumu biraz daha farklı tabii- özellikle GES'le ilgili bir mevzuat düzenlemesi yapılması gerektiğine inanıyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Şu kayıp kaçakla ilgili soruya cevap alalım, diğeriyle ilgili ben açıklama yapayım.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI NECATİ YAMAÇ – Sayın Başkanım, kayıp kaçakla ilgili “il il, özellikle 5 il” dediler, biz uygun görürseniz bu konuda yazılı olarak size cevap vermek istiyoruz.

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Peki, bu dağıtım herkese eşit, bütün Türkiye'ye mi yapılıyor sadece o bölgeye mi?

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI NECATİ YAMAÇ – Eşit.

BAŞKAN – Ben söyleyeyim mi? O söyleyemedi ben söyleyeyim: Yani doğu ve güneydoğudaki kayıp kaçığın yaklaşık yüzde 60'lar, 70'ler, 80'ler seviyesinde olduğunu yani dinlediğimiz bugüne kadar hikâyede ve bunun da yani Türkiye'deki genelin üzerine kısmen yansıtıldığını ifade edelim.

SERDAL KUYUCUOĞLU (Mersin) – Kısmen mi acaba?

BAŞKAN – Yani çok küçük bir şeye göre yani yüzde 3'ler-5'ler belki 7'ler-8'ler oranında yansıtıldığını söyleyelim ve özellikle doğu bölgesindeki tahsilata baktığımızda da, tahakkuka baktığımızda yüzde 10'lar-15'ler, en iyi rakamla, yüzde 20'ler seviyesinde olduğunu söyleyeyim yani kayıp kaçak maalesef bazı şehirlerimizde çok büyük.

ALTAN TAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan, bu konuda söz almak istiyorum.

BAŞKAN – Şimdi şunu de ki: Bu kayıp kaçak haramdır, bunu çözsünler falan de.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Bayındırlık

Tarih : 27/04/2016 Saat :

Kayıt: Bayındırlık Stenograf :

Uzman : Sayfa: 17

ALTAN TAN (Diyarbakır) – Türkiye'nin en büyük iki nehri bölgeden akıyor, 22 baraj ve 19 hidroelektrik santral yapılacak GAP'ta. Bu barajların yüzde 85'i bitti, sulama kanallarının yüzde 24'ü bitti. Barajı bitirip de kanalları bitirmemek, ucuz su vermemek ve köylüyü zorla kaçak kuyu ve elektriğe sevk ettirmek haramdır Sayın Başkanım, eğer bir fetva istiyorsanız benden. Ben bunu sormayacaktım, bunu da söylemeyecektim. Siz "haram" deyince bu şeye girdim.

Başka bir şey söyleyeceğim, sorum şu: Aynen sayın milletvekilinin sorusunun cevaplandırılmasını istiyorum ancak rakamsal olarak yani Türkiye'nin toplam elektrik sarfiyatı ne kadardır? Bunun ne kadarı bölgede sarf edilmektedir? Miktar olarak yani oran olarak değil, Türkiye'nin geneli... Mesela Türkiye'de 100 birim elektrik tüketiliyor, satılıyor diyelim, bölgede ne kadar satılıyor, bunun ne kadarı kayıp kaçak? Değerli arkadaşlar, bu teşvik döneminde de böyle oldu, "Bölgede teşvikleri alıyorlar, çalışıyorlar çırpıyorlar, Ankara pavyonlarında yiyorlar." diye Özal zamanında ben de o teşvikçilerden birisiyim, en iyi bilenlerdenim, Kalkınma Bakanlığının...

BAŞKAN – Nerede yedin parayı?

ALTAN TAN (Diyarbakır) – Şu an Necatibey Caddesi'nden geçmek istemiyorum başıma gelenlerden, bende fobi oldu. Hani Necatibey Caddesi'ne geldiğim vakit yolumu değiştiriyorum çünkü oradaydı o zaman teşvik. Ne rüşvetlerin döndüğünü biliyorum, isim isim biliyorum anılarımda yazacağım inşallah. Bütün bölgedeki kayıp kaçak teşvik miktarı Antalya'da bir tatil köyü kadar değildi arkadaşlar. Yani onun için rakam istiyorum yani orada.

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Bence yanlış düşünüyorsunuz.

ALTAN TAN (Diyarbakır) – Hayır, bakın rakam üzerinden konuşalım, bakın tartışmıyorum.

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Tamam, konuşalım yani.

ALTAN TAN (Diyarbakır) – Rakam üzerinden tartışalım yani nedir, rakam nedir, gelsin önümüze, tartışalım.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Neyse ben rakam vermeyeyim gene de Hükümet bunu cevaplasın.

Arkadaşlar, değerlendirme yapmak yerine somut şeyler söylesek iyi olacak.

MUSTAFA ILICALI (Erzurum) – Ben de söz almak istiyorum.

BAŞKAN – Buyurun.

MUSTAFA ILICALI (Erzurum) – Ben de bu kayıp kaçaktan söz edilmişken Enerji Bakanlığımızın değerli yetkililerine şunu belirtmek istiyorum: Şimdi, özelleştirme kapsamında bunlar azalıyor. Şimdi, başka bir sorunla, sürekli bize telefon geliyor, yani bu eski büyükşehirde önce köyler, şimdi mahallelerde aydınlatmalar sökülüyor. Bu manada TEDAŞ'ın desteğine ihtiyaç var. Ben TEDAŞ Genel Müdürüne konuyu ilettim iki hafta önce, somut bir sonuç alamadım, orada köylerde, mahallelerde yani akşam saatlerinde sokağa çıkmak, gezmek, dolaşmak büyük bir zorluk oluşturuyor. Bu konuda sizden destek bekliyoruz.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Kayıp kaçakla ilgili yazılı bilgi vereceksiniz ancak Altan Bey, yani ben istihdam ediyorum Sayın Vekilim, yani kanallarla ilgili hizmet gitmedi diye evdeki elektriğe kaçak fetvası verme. Bu yani haram haramdır yani.

ALTAN TAN (Diyarbakır) – Efendim, 150 milyara kuyu açılıyor sadece, bir kuyu 150 milyar. 40 metreden çıkan su şu an 400 metreden çıkıyor yani bunları bilsin ki vatandaş...

BAŞKAN – Peki.

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Bir de değerli bürokrat arkadaşlarım, bize, bugüne kadar sorduğumuz sorularda gerek komisyonlarda gerekse Mecliste, sadece Çevre ve Şehircilik Bakanlığımız cevap verdi. Bize Çevre ve Şehircilik Bakanlığı dışında benim şahsıma birçok komisyon toplantılarına da katıldım Plan Bütçede, hiçbir bakanlıktan cevap gelmedi Enerji Bakanlığı dâhil buna, bir tane sorduğumuz soruya cevap vermediniz bugüne kadar. Burada yani söylediğiniz sözün arkasında durmanızı bekliyoruz.

SERDAL KUYUCUOĞLU (Mersin) – Başkanım, bu konuda son bir cümle söylemek istiyorum.

BAŞKAN – Bu maddeyi geçelim mi Ağabey, ben bir görev verip bitireceğim yani.

SERDAL KUYUCUOĞLU (Mersin) – Tamam. Bir cümle söyleyeceğim bununla ilgili.

BAŞKAN – Tabii, buyurun.

SERDAL KUYUCUOĞLU (Mersin) – Bu kayıp kaçakla ilgili, yani şimdi teknik olmayan kayıp için vatandaşa fatura çıkartmak -yani kaçaklarla ilgili- vatandaşa haksızlık. Şimdi o devletin görevi. Yani hukuken adaletli de değil, hukuki de değil. "Kaçak" "hırsızlık" değil mi? Yani devlet, malını çaldırıyorsa vatandaşa faturasını niye ödettiriyor, vatandaşı ne ilgilendirir, malına sahip çıksın. Yani onun için "kayıp" başka "kaçak" başka, onu anlamak lazım.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Ağabey biliyorum, ben anladım.

Teşekkür ederim.

Şimdi arkadaşlar, bu maddeyle ilgili müsaade ederseniz sayın vekillerimizin bir tespiti var ve ben bunu doğru bulduğumu ifade edeyim. Tüm yapılarla ilgili bölümün biz Komisyon olarak üst komisyonumuza şöyle önerelim, uygun görürseniz: Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından diğer yapılarla ilgili bölümünü -yani Türkiye Atom Enerjisinin dışındaki, asli yapının dışındaki- öyle sosyal tesis, dinlenme, eğlenme filan falan yerleriyle ilgili Çevre Bakanlığımız...

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Çok büyük bir inşaat yapıları, 3 bin, 4 bin mühendis, teknik eleman çalışacak bunların kalacağı binalar yapılacak. Bunu belediyeler denetlesin yani.

BAŞKAN – Dolayısıyla, bunun Çevre Bakanlığı tarafından ruhsatlandırılmasını ve denetimini önerelim.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Bayındırlık

Tarih : 27/04/2016 Saat :

Kayıt: Bayındırlık Stenograf :

Uzman : Sayfa: 18

İkinci husus ise, son cümlelerimizde... İstirham ediyorum, bundan sonra bütün bakanlıklara da bunu söyleyeyim, böyle "yürürlüğe konulan yönetmelik" filan ifadeleri bende geçerli değil, bunun tarihi olması lazım. Burada kimse kusura bakmasın, buna da tarih koyacağız "bir yıl içerisinde" diye. "Konulan yönetmelik" değil, "konulacak yönetmelikte" burayı da tashi edelim ve "bir yıl" şeklinde üst komisyona teklif edeceğiz, orada siz direnmeyin ve doğrusunu yapın lütfen. Yani böyle aklınız esince beş sene sonra yönetmelik çıkarmak gibi bir şey olmasın, bir yıl içinde yönetmeliği çıkardın biz de görelim. Bu şekliyle, üst komisyona teklif edilecek şekliyle maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Bak ara sıra ben muhalefetin hakkını veriyorum arkadaşlar.

ALTAN TAN (Diyarbakır) – Biz de kabul ettik Sayın Başkanım.

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Ama "Çevre ve Şehircilik" yeterli olmadı orada belediyeler de işin içerisinde olmalı. Orada onu atlıyorsunuz. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı değil, şimdi kurulacağı yer bir belediye sınırları içerisinde.

BAŞKAN – Arkadaşlar, buraya kadar getirdim, ondan sonrasını da yukarıda halledin.

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Burada belediyeye de, sosyal tesis ve lojmanlarla ilgili denetim yetkisi vermeniz lazım. Kafanıza imar planı yap, kafanıza göre şey yap olmaz yani.

SERDAL KUYUCUOĞLU (Mersin) – Belediyenin de olması lazım.

BAŞKAN – Şimdi, arkadaşlar, bakanlığa kadar getirdim, ondan sonrası yukarıda gidin konuşun.

14'üncü maddede şöyle bir şey vereyim. Çerçeve (13)'üncü fıkrası bizi ilgilendiriyor, sadece o fıkrayı okutuyorum, tamamını değil.

Buyurun:

MADDE 14- 6446 sayılı Kanununun 5'inci maddesine aşağıdaki fıkralar eklenmiştir.

(13) 5346 sayılı Kanunun 4'üncü maddesi kapsamında yenilenebilir enerji kaynak alanı olarak belirlenecek kamu ve hazine taşınmazları ile özel mülkiyete konu taşınmazlarda, bu taşınmazların yenilenebilir enerji kaynak alanı olarak kullanımını ve verimliliğini etkileyici imar planları düzenlenemez. Özel mülkiyete konu taşınmazların yenilenebilir enerji kaynak alanı olarak belirlenmesi halinde, söz konusu alanlar üzerinde 2942 sayılı Kamulaştırma Kanununun 27'nci maddesi uyarınca acele kamulaştırma yapılabilir. 9/1/2002 tarihli ve 4737 sayılı Endüstri Bölgeleri Kanunu kapsamında belirlenen bölgelerin aynı zamanda bu Kanuna göre yenilenebilir enerji kaynak alanı olarak da belirlenmesi halinde, bu alanların tahsis edileceği tüzel kişilerin belirlenmesi dışındaki diğer gerekli işlemler 4737 sayılı Kanuna göre yürütülür. Ancak bu alanları kullanacak tüzel kişiler, bu fıkra ile onikinci fıkra hükümleri kapsamında Bakanlık tarafından belirlenir.

BAŞKAN – Evet, hemen bilgi alalım Hükümetten.

Kendinizi de tanıttın, lütfen buyurun.

YENİLENEBİLİR ENERJİ GENEL MÜDÜRÜ MÜNİB KARAKILIÇ – Sayın Başkanım, sayın Komisyon üyelerim; saygılarımı arz ediyorum.

Sayın Başkanım, aslında biz bu grup yenilenebilir enerjinin dâhil olduğu 3 kanun maddesi ve konuştuğumuz maddeyle, özellikle sayın vekilimin de belirtmiş olduğu gibi Türkiye'de önümüzdeki dönemde daha toplu, daha geniş çaplı, büyük çaplı yenilenebilir enerji kaynak alanlarının oluşturulması ve bu bölgelerde sürdürülebilir, diğer etkenler üzerinde veya kaynaklar üzerinde baskısı olmayan yenilenebilir enerji kaynak alanlarının oluşturulması, buralarda santrallerin oluşturulması amaçlanmakta. Aynı zamanda diğer maddelerle birlikte de oluşan bu ölçek ekonomisinden faydalanılarak Türkiye'ye teknoloji transferinin, "know how" transferinin gerçekleştirilmesi ve bu çerçevede Türkiye'de yerli üretim imkânlarının sunulması, sürdürülebilir bir şekilde bu teknolojinin geliştirilmesi ve yarınlarımızın yenilenebilir enerji kaynaklarının, özellikle güneş ve rüzgâr başta olmak üzere, ülkemize kazandırılması amaçlanmaktadır.

Bu maddeyle de bu oluşturulacak yenilenebilir enerji kaynak alanlarının, örneğin bugüne kadar yaptıklarımızdan bahsedecek olursak Karapınar bölgesinde bir ve iki, 3 bin megavat gibi, Bozyaka'da 1.300 megavat gibi büyük alanlardan söz ediyoruz, bahsediyoruz. Bu bölgelerde oluşturulacak büyük alanların, bir defasında yenilenebilir enerji kaynak alanı oluşturulduktan sonra artık o bölgelerde yeniden bir imar yapılmasına girilmemesi gerekiyor. Buralarla ilgili hazırlığın Bakanlığımız tarafından yapılması ve gerekli her türlü istiklakin de bu çerçevede yapıp tamamlanması gerekiyor. Buralarda birbirine çakışma olmaması gerekir Sayın Başkanım. Güneş alanlarının salt güneş alanları, rüzgâr alanlarının salt rüzgâr alanları olarak belirlenip yenilenebilir enerji kaynak alanlarına tahsis edilmesi gerekiyor.

Eğer vaktimiz varsa diğer yenilenebilir enerji konularıyla ilgili de bilgi verebilirim.

BAŞKAN – Yok yok.

Sadece biz burada yani şunu mu anladık özet olarak? Yenilenebilir enerjiyle ilgili belirlenen bölgede bir serh düşüldüğü andan itibaren bir kısıtlılık geliyor. Belediyelerdeki bu imar yetkisi kaldırılmış oluyor.

YENİLENEBİLİR ENERJİ GENEL MÜDÜRÜ MÜNİB KARAKILIÇ – Evet Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Söz almayan arkadaşlara hızlı söz veriyorum.

Hemen Baki Bey, buyurun.

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Sayın Genel Müdürüm, ben soruda onu da sormuştum ama tabii, o da atlandı. Şimdi, bu GES'lerle ilgili yapacağınız tek bir madde... Şu anda vatandaş 100 bin metrekare bir arazi alıyor, 5 megavatlık bir enerji santraline müraaat

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Bayındırlık

Tarih : 27/04/2016 Saat :

Kayıt: Bayındırlık Stenograf :

Uzman : Sayfa: 19

etmesi için 5 tane ayrı şirket kuruyor. Tek bir madde, şahıs da müracaat edebilsin, bunu niye engelliyorsunuz? Yani şahıs kendi adına 5 megavatlık bir GES'e müracaat... Yani mevzuatı öyle bir çıkartıyorsunuz, illa 5 tane şirket kurması lazım vatandaşın 5 megavatlık lisanssız GES'e müracaat edebilmesi için. Bunu niye kısıtlıyorsunuz? Bu konuda bir izahatınız var mı?

BAŞKAN – Peki teşekkür ediyorum. Baki Bey'in sorusunu aldık.

Hemen Serdal Bey, buyurun.

SERDAL KUYUCUOĞLU (Mersin) – Teşekkür ederim.

Şimdi, maddede “Üretim tesislerinde kullanılacak aksam için bakanlık tarafından yönetmelikle belirlenecek şekilde yurt içinde üretim ve/veya yerli mal kullanım şartı aranır.” diyor. Bu güzel bir madde, buraya oturmuş, yerli üretimi desteklemesi açısından.

Şimdi, bu özellikle özel mülkiyetle ilgili yenilenebilir enerji kaynak alanı olarak belirlenmiş yerlerde, şöyle diyor: “...Kamulaştırma Kanunu'nun 27 nci maddesi uyarınca acele kamulaştırma yapılabilir.” Yapılmazsa ne olacak? Kalacak, bekleyecek.

BAŞKAN – Şöyle ben bilge vereyim o zaman.

SERDAL KUYUCUOĞLU (Mersin) – O zaman vatandaşın malını rezerv olarak tutuyorsunuz, kamulaştırmıyorsunuz. Ona o zaman ya süre konulsun yahut da “Acele kamulaştırma yapılır.”

BAŞKAN – Şimdi bak acele kamulaştırma şöyle...

SERDAL KUYUCUOĞLU (Mersin) – “Yapılabilir” dediğiniz zaman açık bırakıyorsunuz.

BAŞKAN – Başkanım rahat ol, sıkıntı yapmana gerek yok, burada belediye başkanı, hâlen bilgilerim taze. Şu: Acele kamulaştırmayla karar aldığınız andan itibaren mülkiyete el koyabiliyorsunuz yargı daha sonra devam ediyor. Kısıtlılık alanı ilan edildiği andan itibaren diyelim ki hükümet el koymuyor oraya yani kullanmak istemiyor ama planını ilan etti, siz normal kamulaştırma sürecini zaten devam ettiriyorsunuz. Yani yerinizde bir kısıtlılık var diye hukuki süreci engelleyici bir şey yok. Acele kamulaştırmada ise Bakanlar Kurulu acele kamulaştırma kararı aldığı andan itibaren el koyabilir. Yani burada bir sorun yok maddede.

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Mülkiyet kısıtlılığı oluşuyor yine de Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Tabii, canım kısıtlılık ve bu, yargıya açık.

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Şimdi, adam mesela bir maden dairesinden izin alıyor bir bölgeyi kapatıyor. Şimdi, benim malımı kapatıyor, o bölgede belki elli yıl çalışma yapmayacak. Aynen onun gibi burada da bir kısıtlılık oluşuyor.

BAŞKAN – Doğru.

SERDAL KUYUCUOĞLU (Mersin) – Tamam.

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Kısıtlılık oluşuyor aşlında bu da insan haklarına müdahale yani, mülkiyet hakkına müdahale.

SERDAL KUYUCUOĞLU (Mersin) – Onu nasıl şey edeceğimiz...

BAŞKAN – Yargı yolu.

SERDAL KUYUCUOĞLU (Mersin) – Nasıl, o zaman süre koyması lazım.

Hani üç yıl içerisinde onu alacak...

BAŞKAN – Hayır hayır, böyle bir şey yok.

SERDAL KUYUCUOĞLU (Mersin) – Almazsa adamın yerine el koyuyor. Yani el koymuyor da diyor ki: Burada kalacak, bir şey yapmayacaksın, bekleyeceksin.

BAŞKAN – Belediyeler bir plan yaptığı andan itibaren mülkiyetle ilgili Anayasa'nın verdiği hükümler -Çevre Bakanlığımızdan arkadaşlarımız tatile mi çıktılar- sanırım beş yıldır, herhâlde.

SERDAL KUYUCUOĞLU (Mersin) – Orada, imarda beş yıl.

BAŞKAN – Aynı hükme tabi.

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – İmardaki beş yıl fiilî olarak işlemiyor ki. Fiilî olarak işlemiyor. İmarda beş yıllık koymuşlar.

SERDAL KUYUCUOĞLU (Mersin) – Orada başka bir şey yapıyorlar.

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Adam park yapmış yeri, belediye kurulalı otuz yıl olmuş, otuz yıldır park, tapusu vatandaşın adına yani çözülemiyor çünkü belediyelerin öyle bir imkânı yok.

BAŞKAN – Baki Bey, avukatlara haber ver, onlar hallederler işi.

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Halledemiyorlar.

BAŞKAN – Buyurun,

YENİLENEBİLİR ENERJİ GENEL MÜDÜRÜ MÜNİB KARAKILIÇ – Sayın Başkanım, iki hususu hemen arz edeyim. Sayın vekilimin sorduğu birinci hususu lisanssız elektrik üretimi yani öz tüketimle ilgili olan bir hususun bir yerde suistimal edilmesi olarak da nitelendirebiliriz. Zaten yeni yönetmelikle, bu son bir ay içerisinde yayınlanmış olan yönetmelikle bu husus kaldırıldı. Öz tüketime yönelik olarak bir bölgede 1 kişi ancak 1 tane ve 1 megavata kadar sistem kurabilir eğer öz tüketimine ihtiyacı varsa. Onun dışındaki daha büyük sistemlere lisanslı olarak müracaat edecek veya bu bizim yeni getirdiğimiz, sizin de önerdiğiniz yenilenebilir enerji kaynak alanlarıyla daha fazla konu çözümlendirebilecek.

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Hülle yolunu açıyorsunuz. Yani, adam ne yapacak? Bir kişi hülleyle ikinci kişiyi uyduracak. Yani, sizin çıkarttığınız yasayı dolaylı olarak gene delecek. Bunun önünü alamazsınız.

YENİLENEBİLİR ENERJİ GENEL MÜDÜRÜ MÜNİB KARAKILIÇ – Bu yönetmelik zaten sayın vekilim.

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – O yönetmeliği deler yani aynı şekilde gene delecek, fark etmiyor.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Bayındırlık

Tarih : 27/04/2016 Saat :

Kayıt: Bayındırlık Stenograf :

Uzman : Sayfa: 20

YENİLENEBİLİR ENERJİ GENEL MÜDÜRÜ MÜNİB KARAKILIÇ – İkinci husus da: Özellikle, bu imar alanları konusunda. Bu imar alanlarının kullanım ve verimliliğini etkileyici mevcut... Özellikle “İmar planları düzenlenemez.” diyoruz. Örneğin, burada özellikle şey için bahsedeyim, güneş alanında komple zaten kapatılıyor ama rüzgâr alanında, rüzgâr gülleri dikilecek büyük, onların içerisinde, o rüzgâr güllerinin içerisinde 15 katlı, 18 katlı binaların yapılması buradaki verimliliği etkiler, yapıyı etkiler, dokuyu etkiler, bir daha yapılamaz. Onu da daha düşük... Belediyelerle karşılıklı iş birliği içerisinde zaten geliştirilebilir. Bu verimliliği etkileyici bir şekilde imar planları düzenlemesinin engellenmesi amaçlanıyor Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Peki.

Başka bir soru yoksa maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

15’inci maddeyi okutuyorum, yine bunun çerçeve (10)’uncu fıkrasını okutuyorum:

MADDE 15- 6446 sayılı Kanun’un 6’ncı maddesinin (3) üncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve aynı maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“(10) Nükleer enerji üretim tesisleri için alınacak yapı ruhsatı ve diğer mevzuattan kaynaklanan inşaatla ilişkin izin, onay, lisans, ruhsat ve benzeri belgeler ile üretim tesisinin kurulacağı sahanın mülkiyet veya kullanım hakkının elde edildiğine ilişkin belgeler üretim lisansı verilmesinden sonra olmak üzere, Kurul tarafından belirlenen süre içinde Kuruma sunulur. Kurul tarafından belirlenen süre içerisinde istenen belgelerin mücbir sebepler veya

lisans sahibinden kaynaklanmayan haklı sebepler dışında Kuruma sunulmaması hâlinde üretim lisansı iptal edilir. Bu üretim tesislerinde, diğer mevzuattan kaynaklanan yükümlülüklerin yerine getirilmesi kaydıyla üretim lisansı alınmadan önce üretim tesisi ile doğrudan ilgili olmayan yapıların inşasına başlanabilir.”

BAŞKAN – Hükûmete söz verdik, kim açıklama yapacak?

Sayın Müsteşarım, buyurun.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI NECATİ YAMAÇ – Sayın Başkanım, açılıştaki da söylediğim gibi, burada bir sorunumuz var, o da şudur: EPDK’dan elektrik üretim lisansı almamız için Maliye Bakanlığında saha kullanımıyla ilgili kesin izin almamız gerekiyor. Maliyenin mevzuatına göre, kesin izin almak için de EPDK’dan elektrik üretim lisansı almamız gerekiyor. Bu kısır döngüyü aşmamız lazım.

İkincisi: Yine, elektrik üretim lisansı almak için inşaat lisansı sunulması gereken dokümanlardan bir tanesi. TAEK tarafından verilecek inşaat lisansını almak çok uzun bir süreyi gerektiriyor, en az on sekiz ay-iki yıl gibi. Dolayısıyla, o evrakı beklediğiniz zaman elektrik üretim lisansını almanız gecikiyor. Elektrik üretim lisansını almadan da üretim tesisiyle doğrudan ilintili olmayan tesislerin dahi inşaatına başlayamıyorsunuz. Yani, su alma ve su verme yapıları olsun, liman vesaire inşaatına başlayamıyorsunuz. Bu da projeyi geciktiriyor. Burada iki sorun var: Bir, kısır döngü; iki, projede gecikme. Bunu önlemek için böyle bir değişiklik öngörülüyor. Tabii ki bu belgeler, dokümanlar kesinlikle EPDK’ya verilecek EPDK’nın belirlediği süre içerisinde. Ancak, öncelikli üretim lisansını EPDK verecek, daha sonra o süre içerisinde EPDK’ya bu dokümanlar sunulacak. Burada iki gaye var: Bir, projede gecikmeyi önlemek; iki, kısır döngüyü önlemek Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz.

Söz almak isteyen arkadaşlarımıza söz vereceğim.

Serdal Bey, buyurun.

SERDAL KUYUCUOĞLU (Mersin) – Teşekkür ederim Başkan.

Şimdi, gene burada yani lisans verilmenden “İsmin sonradan gelsin.” denir ya, aynen öyle. Yani, adam gidecek, yapıları yapacak müsaade almadan, sosyal tesisini yapacak yani ana bina hariç, üretim tesisi hariç her türlü yapıyı yapacak, müsaadeye lüzum yok, ruhsata lüzum yok.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI NECATİ YAMAÇ – Öyle değil.

SERDAL KUYUCUOĞLU (Mersin) – O anlama geliyor. “Üretim lisansını almadan önce üretim tesisleriyle ilgili doğrudan ilgili olmayan yapılar...” “Doğrudan ilgili olmayan” dediği ana yapı şu: Ana yapıyı bıraktık, bütün yapıları yapacağız; hiçbir müsaadeye, lisansa vesaireye lüzum yok. Öyle oluyor. “Yapıların inşasına başlanabilir.” diyor.

Şimdi, Mersin’de de -bildiğim kadarıyla- bir liman inşaatı ihalesi yapıldı mı? Yapıldı. Müsadelere buna uydurulacak herhâlde. Önce ihale yapıldı, şu anda inşaat yapılıyor o zaman, değil mi?

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI NECATİ YAMAÇ – Hayır, şu an projelendirilmesi sürüyor.

SERDAL KUYUCUOĞLU (Mersin) – Neyse yani, ihalesi yapıldı ama değil mi? İhalesi yapıldı. Lisansa falan lüzum yok. Yani, burada bir eksiklik var.

BAŞKAN – Peki.

Başka söz almak isteyen arkadaşımız yoksa Hükûmetten cevap alalım.

Buyurun Sayın Müsteşarım.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI NECATİ YAMAÇ – Burada hiçbir muafiyet getirilmiyor. Alınması gereken bütün izinler, lisanslar, onaylar, ruhsatlar alınacak. Buradaki sorun şu: Bizim orada en basit liman inşaatı, su alma ve su verme yapısı inşaatını başlatılabilmemiz için elektrik üretim lisansını almamız lazım mevcut mevzuata göre. Elektrik üretim lisansını almam için de TAEK’ten inşaat lisansı almam lazım. Ne zaman verecek? Tahminî olarak söylüyorum, 2019.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Bayındırlık

Tarih : 27/04/2016 Saat :

Kayıt: Bayındırlık Stenograf :

Uzman : Sayfa: 21

2019'dan sonra ancak liman inşaatına başlayabileceğim. Bu da projede inanılmaz gecikme demektir. Alınması gereken bütün izinler alınacak ama söylediğim gibi, bu mevzuatımız başta kaleme alınırken nükleer santral yapılacak diye alınmadığı için, ne zaman tosluyorsak mevzuat duvarına o zaman değiştirmeye çalışıyoruz.

Tekrar söylüyorum, alınması gereken bütün izinler alınacak, sadece proje ve gecikmeye sebep verecek kısımları düzeltmeye çalışıyoruz. Herhangi bir muafiyet yok.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

SERDAL KUYUCUOĞLU (Mersin) – 2019'a niye kalıyor?

TÜRKİYE ATOM ENERJİSİ KURUMU BAŞKANI ZAFER ALPER – Sayın Vekilim, -inşaat lisansı, az önce bahsettim- nükleer yapılarda bir güvenlik analiz raporu geliyor normal binalarda görmediğiniz, ekleriyle birlikte belki yüz binlerce sayfa. Bu ön güvenlik analizi raporunun ana dokümanları var, bir de yardımcı dokümanları var. Bu santralin yer seçiminden, nihayetinde yüz yıl sonra santrali söküp eski hâline getirinceye kadarki süreçte santralin her türlü normal ve anormal işletim koşulları altında -işte, bildiğimiz insan kaynaklı olaylar, şunlar bunlar dâhil- santralin güvenli ve güvenilir şekilde çalıştığını garanti altına aldığını mekanik, termohidrolik, nötronik, inşaat mühendisliği, analiz yöntemleriyle analiz yapıp bize sunması ve buna bizi ikna etmesi gerekiyor. Doğrulama yani “Ben sana öyle bir santral yapıyorum ki bu tasarım şöyle olsa böyle olur, böyle olsa asla çevreye zarar vermez.” Ben de buna tek tek bakıyorum ve doğruluyorum. Bu doğrulama işini yaparken az önceki denetimle de ilgili olarak bu konuda... Diyacaksınız “Türkiye nükleer santral mi yaptı? Nasıl yapacaksınız kendiniz?” Bu konuda az önce Sayın Başkanım bahsetti, “Türkiye’de 1980’li yıllarda nükleer enerji mühendisliği bölümü açıldı, yüzde 1’den şu kadar adam aldı.” dedi. Şu anda bizim TAEK’te yönetimde olan veya birçok mühendis arkadaşımız o dönemden arkadaşlar, bunu rahatlıkla söyleyebilirim. İçinde bulunduğumuz dönemde o arkadaşlar, artı, bu konuda tecrübeli bir danışman... Bizim danışman tutma konusunda hiçbir engelimiz yok. Kimden danışman... Evvelce bir nükleer santralle ilgili inşaat aşamasının veya bir ön güvenlik analiz raporunun veya denetiminin hangi safhasındaysak mutlaka Türkiye’nin ilk nükleer santralinde biz düzenleyici kurum olarak yanımızda her bölümle ilgili, biliyor olsak dahi, Türk halkına güvence ve teminat vermek adına bunu izleyeceğiz. Bunların bedelini de biz şirketten alıyoruz. Yani, danışmanlık... Danışman bize analiz yapar, sunar ama kararı biz veriyoruz. Biz ona ne lisans verme yetkimizi ne de denetimle ilgili yetkimizi devrediyoruz. Biz bu danışman kuruluştan aldığımız hizmeti beğenmeyebiliriz, bir başkasından alabiliriz. Kim adına? Millet adına. Niçin? Bu santralin burada ömrü boyunca güvenli ve güvenilir bir şekilde çalışmasını garanti almak için. Bu da zaman alabilir. Şimdi, biz teorik olarak on sekiz ay dedik ama iki yıla uzayabilir veya daha da uzayabilir. Bu az önce dediğiniz gibi, şirketin bir riski. Hani, 2019 diyorsunuz ya, ben onun garantisini veremem, 2020’de olabilir. Ama, dediğimiz işlemleri çabuk bitirirse erken de olabilir. Ama, bunun bir doğası var. Eğer normal standartlardan sapmalar varsa o sapmaların her birinin güvenlik analizini tekrar tekrar istiyoruz. Bu nedenle 2019 dediğimiz 2020’de olabilir. Bu, şirketin tamamıyla büyük bir riski.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Maddeyi oylarınıza...

SERDAL KUYUCUOĞLU (Mersin) – Pardon Başkanım, bir şey daha sorabilir miyim?

Şöyle bir düzeltme yapmak lazım o zaman...

BAŞKAN – Bir saniye, ben önce bir düzeltme yapayım, söz vereyim sana ağabey.

Buyurun.

SERDAL KUYUCUOĞLU (Mersin) – Teşekkür ederim.

Şimdi, “Üretim lisansı alınmadan önce üretim tesisiyle doğrudan ilgili olmayan yapıların.” diyor. Şimdi, burada sanki hiçbir müsaade alınmayacak gibi ama siz diyorsunuz ki: “Gerekli müsaadeler alınacak.” “O yapılacak yapılarla ilgili gerekli müsaadeler alınması kaydıyla...” diye onu eklemek lazım. Yani, şimdi, burada hiç müsaade almayacaksınız gibi bir şey de çıkabiliyor.

BAŞKAN – Şerh yazacaksın anladığım kadarıyla, yoksa...

SERDAL KUYUCUOĞLU (Mersin) – Onu açıklamak lazım burada, yani açık değil orası.

BAŞKAN – Tamam, peki.

SERDAL KUYUCUOĞLU (Mersin) – Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Baki Bey, buyurun.

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Müsteşarım, bu lisansız olan özellikle GES’lerle ilgili çantacı mühendisler türedi biliyorsunuz. Sizin kurumlarınızdan da bir şekilde bilgileri alıyorlar. Nerede boşluk var, hangi hatta yakın bölgeden lisans alabiliriz diye. Lisansı alıyorlar, daha sonra bu lisansı satıyorlar. Lisans pazarlama şirketleri türedi. Bu konuyla ilgili de bir düzenleme yapıp... Haksız kazanç sağlıyorlar çünkü. İçeriden gizli bilgiyi alıyorlar, bir lisansı 150-200 bin lira gibi bir rakama satıyorlar, arazisiyle beraber 400-500 bin lira gibi bir rakama. Ve 5-10 megavat lisans aldığını düşünün bir insanın, ciddi bir haksız sağlama oluyor. Bunlarla ilgili çıkaracağız mevzuatta tesisi yaptıktan sonra satma şartını koyun. O zaman zaten bu çantacıların teknik ömrü dolacaktır, lisansı satamasın. Bu bariz gözükten bir şeyi yani herkesin anlayabileceği bir dil. Çantacılığı ortadan kaldırın. Yoksa, TEDAŞ’tan bilgi alıyor, Enerjisan’dan bilgi alıyor, diğer yerden bilgi alıyor adam, geliyor, şu bölgede boşluk var, gidiyor oraya müracaat ediyor, oradaki bir bölgeyi kapatıyor, lisansını alıyor, ondan sonra bir sürü de parası olup yatırım yapmak isteyen insan var, yer bulamamış, prosedürü bilmiyor, gidiyor onlara çok büyük rakamlara bunu ticaretini yapıyor, çantacılığın önünü alalım diyorum.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Bayındırlık

Tarih : 27/04/2016 Saat :

Kayıt: Bayındırlık Stenograf :

Uzman : Sayfa: 22

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – İktidar partisi milletvekili konuşmuyor, muhalefet partisi milletvekili konuşuyor ve ben aynen destekliyorum bu sözü yani. Sanki kanunda böyle bir düzenleme vardı gibi geliyor bana.

YENİLENEBİLİR ENERJİ GENEL MÜDÜRÜ MÜNİB KARAKILIÇ – Sayın Başkanım, bu son yapmış olduğumuz yürürlüğe giren yönetmelik değişikliğinde bütün lisanssız uygulamalar işletmeye girdikten sonra ancak devredilebilir; o şart geldi. Şu anda devredilemiyor. Zaten bundan sonraki sıfırdan alınacaklarda bir öz tüketim maddesi getirildi.

BAŞKAN – Şu anda bir çantacılık en azından bu sahada kalmayacak. Üretime başladıktan sonra devredecek şekilde...

YENİLENEBİLİR ENERJİ GENEL MÜDÜRÜ MÜNİB KARAKILIÇ – Şu andaki yönetmelik değişikliğiyle özellikle işletmeye girdikten sonra ancak müsaade alabilecekler.

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Şirket de olsa satamıyor değil mi şimdi?

YENİLENEBİLİR ENERJİ GENEL MÜDÜRÜ MÜNİB KARAKILIÇ – Doğrudan doğruya satsa bile yani kuramaz ki, satamaz, mümkün değil yani.

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Yani lisansı aldı, isterse satabiliyor mu?

YENİLENEBİLİR ENERJİ GENEL MÜDÜRÜ MÜNİB KARAKILIÇ – Hayır satamaz. Satsa ne olacak? Adam kuramayacak ki.

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Nasıl?

BAŞKAN – Hayır, başka bir şey söyledi.

Necip Türk milleti bunun arkasındaki şeyi buldu. Ben A şirketi olarak aldım lisansımı, satmıyorum. “Ancak, şirketimi satabilirim mi?” diye soruyor. Ona bir tedbiriniz var mı?

YENİLENEBİLİR ENERJİ GENEL MÜDÜRÜ MÜNİB KARAKILIÇ – İşletmeye girinceye kadar satamaz efendim. İşletmeye girdikten sonra ancak devredilebilir.

BAŞKAN – Bu önemliydi.

Teşekkür ederim.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Şimdi, arkadaşlar, şerh yazacak olan arkadaşlarımızdan, esas komisyon yarın toplanacağı için, saat 16.00'ya kadar şerhlerini istihdam edeyim.

Gündemimizde görüşülecek başka bir iş olmadığından, toplantıyı saat 12.04'te kapatıyorum.

Teşekkür ediyorum.

Kapanma Saati: 12.04

